49ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 2028 — Կ. ՊՈԼԻՍ — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 23 ՅՈՒՆՈՒԱՐ — 5 ՓԵՏՐՎԱՐ 1908 — 23 ՔԵԱՆՈՒՆԸ ՍԱՆԻ 1323 — 2 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1326

Journal Armenien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի Ճատտէսի, 38
Ինքնագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն դարձուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيجه يومى و سياسى غزته در
صاحب امتيازى : اوهانس قيصر
ادارەخانهسى: باب عالى جادەسنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղշ.	50 ղշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Օտարահանգստի համար	25 ֆր.	14 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ» ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԾՆՈՒՆԴԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

ՊԷՏՔ Է ԾԽԵՆ ԿԻՆԵՐԸ

Ամբողջ տարուան մէջ ամերիկացին հետաքրքրողը՝ ծնունդն է, Նոր Տարին է։ Ամիս մը առաջ պատրաստութիւնները կը սկսին, այդ տօնի օրերը նուիրագործելու համար որոնք Holy day's կ'անուանուին։

Մանաւանդ Dry goods վաճառատունները մեծ գործունէութեան վրայ կ'ըլլան ապակեփեղկերու մէջ Ծնունդի եւ Նոր Տարիի նուէրներով։

Ահա՛ խօսակցութեան նիւթը ընկերային շրջանակներու, տուներու եւ վաճառատուներու մէջ Կաղանդի նուէրին մասին։

—Քրիսթմըսին Օթօ մը պիտի առնէ էրիկս, գիտե՞ս, հիմա նորութիւն է.

—Ես ալ կը փափաքիմ աղէկ Օթօ մը ունենալ, սակայն այս տարի չենք կրնար, և ստիպուած պզտիկ նուէրով մը պիտի գոհանամ. դրամական տագնապը գիտե՞ս։

Այս դրամական տագնապը, այնքան ազդեց հրապարակին վրայ որ մեծ թիւով նազելի ամերիկուհիներ վերը յիշուած նոյնանման նուէրներէն զրկուեցան, և իրենց մէջ նողկանք մը զգացին հանդէպ Նիւ Եորքի Վոլ Սթրիթին որ արգելք հանդիսացաւ այս Օթօներուն փողոցին մէջ սուրալուն չնորհալի վարողներու կողմէ.

Անգութ Վոլ Սթրիթ։

Վերջապէս օրերը կ'անցնին այս տեսակ խօսքերով մինչեւ Ծնունդի իրիկուն։

Նոր Տարին և Ծնունդը կարծես բեռ մը եղած են թէ հարուստին և թէ ամենավերջին աղքատին ուսերուն վրայ. երբեմն կնկան ջնջին բան մը նուիրելու է, կինն ալ գոնէ համբոյր մը ի... փոխարէն նուիրելու հարկին տակ կը գտնուի։ Անհրաժեշտ կեանքի պայման մըն է կարծես։

Դեկտեմբերի 20ին ոգեւորութիւնը ծայր կուտայ և երիտասարդ երկսեռ բազմութիւն մը կը սկսի կարծես լոգանք առնել վաճառատուններու մէջ. կը գնեն, կը ծրարեն. անկարելի է չհանդիպիլ անհատի մը որ ծրար մը կամ երկուք՝ բռնած չըլլայ ձեռքին մէջ, թեւին տակ, մանաւանդ կին մը որ եթէ աւելորդ ծրար «մուշտակի» ծրար մը չունենայ սոյն ցուրտ օրերուն մէջ իր ձեռքը տաքցնող, կամ եթէ զարդ...։

Ծրարներու շաբաթն է. Նամակատուններու մասնաճիւղերը էքսբրէսի ընկերութիւններու կեդրոնավայրերը լեցուն են. բազմութիւնը կը խուժէ Կաղանդի և Ծնունդի նուէրները յանձնելու համար։

Թրամուէյները ամբողջովին ծրարներով լեցուն են, նստելու տեղ չկայ, ոտքի վրայ կենալ պարտաւոր ես, միշտ փափկանկատութիւնը ունենալով —եթէ նստած ես— տեղդ նազելաշուքի մը ցուցնելու։

Ծնունդին երկու օր մնացած վաճառատուները գիշեր ցորեկ բաց են։

Թաւէրներ կը ծախուին պուպրիկներու մանկական խաղալիքներուն համար։

Ծնունդի գիշերն է, պզտիկները կը մտածեն թէ արդեօք Սանթա Գլօզ Պապան իրենց ի՞նչ նուէր պիտի բերէ։

Այդ գիշեր Սանթա Գլօզի խնդիրը կը ծեծուի օրեր առաջ եւ անչափահասներու նամակներ կ'երեւան օրաթերթերու մէջ Սանթա Գլօզին ուղղուած, որոնցմէ մէկը հոս կը յիշեմ.

10 տարեկան աղջիկ մը կը գրէ.

«Սիրելիս Սանթա, — գիտեմ որ դուն բարի ես. բարի եղար ինծի միշտ, սակայն չեմ գիտեր թէ ի՞նչ է այս տարուան նուէրդ. անցած տարի հայրիկս քովս էր և երջանիկ էի, սակայն այս տարի քովս չէ, 10 ամիս կ'ընէ որ չկայ, չեմ գիտեր ինչո՞ւ. մաման միշտ կուլայ. եթէ կը հաճիս հայրիկս բեր այս տարի, ես ուրիշ բան չեմ ուզեր։

«Մեր Հէրրին քու գոյութեանդ չհաւատար, անոր ալ ներէ։ Կրնա՞մ սպասել, պիտի կատարե՞ս խոստումդ»։

Նոյնանման հարիւրաւոր նամակներ լրագիրներու միջոցաւ կը հրատարակուին և լրագիրները այն անոք պզտիկներուն նամակները հարուստ անձնաւորութիւններուն կը ղրկեն և անոնցմէ նպաստ կը խնդրեն. այս նամակները օրինական երկու սէնթնոց թղթադրոշմի ենթակայ են։ Թէեւ քանի մը տարիներ առաջ նոյնատեսակ նամակներ նամակադրոշմի տուրքէ զերծ կը ղրկուին եղեր, սակայն Վաշինկթօնի նամակատունը տնօրինած է օրինական թղթադրոշմով ղրկել այդ նամակները։

Ծնունդի գիշերն է. — Ամերիկացին աւանդական եղեւնի ծառը տընկած է սենեկին մէջտեղը. այս ծառին ամէն կողմը զարդարուած է պուպրիկներով, պտուղներով և այլ և այլ խրեղէններով, որոնք Ծնունդի նուէրներ են. երեւներ կը ճառագայթեն, ձայներ կը թրթռան, մանաւանդ սիրող սիրտեր, իրարու քով, ծունկ ծունկի, գլուխ գլխի, երջանկութեան նկարը կ'ըմպեն. Ծնունդի իրիկունը իր մէջ կը պարունակէ սէր, հմայք, եւ ա՛լ աւելի, ի՛նչ կ'ուզէ ամերիկացին երբ Sweet hartը իր քովն է. երբ ամէն կողմէ սէր կը բղխի ու չգիտեր թէ ինչ ցնորական վայրկեաններ կ'անցնին։

Գիշերը Սանթա Գլօզին գիշերն է, պզտիկներու նուէրներուն գալիք գիշերը. մեծ գուլպաներ կը կախեն շըմինէին քով, եթէ թէ Սանթա Գլօզը իր նուէրը ծխնելոյզին ծակէն պիտի ձգէ. սանկ կը հաւատան պզտիկները, գիշերանց այս գուլպաները կը լեցուին պուպրիկներով, և այլ խաղալիկներով մանաւանդ «թէտի պէր» ըսուած վէլվէթէ շինուած պզտիկ արջերը այս նուէրներուն մէջ անպակաս են եւ գըրեթէ առաջին տեղը կը գրաւեն։

* * *

Ամերիկուհին զբաղեցնող եւ ամերիկեան էրիկ մարդուն արդէն անհանգիստ միտքը չարչարող խնդիրներէն մին է թէ «կիները պէ՞տք է ծխեն» Անցած դեկտեմբերին Նիւ Եորքի Societyի կիներուն մէջ առաջին տեղը գրաւող պատուաւոր կին մը «Էլիզա Օթէլ»ին մէջ իր առաջին սիկառը ծխեց, ի ներկայութեան մեծահարուստ դասակարգին. այս առաջին կայծն էր որ ինկաւ Նիւ Եորքի մեծահարուստ կիներուն մտքին մէջ։ Եւ կայծակի արագութեամբ այս լուրը տարածուեցաւ ամերիկեան ամենամեծ քաղաքներուն մէջ և ամէն կողմ ընկերական կեանքը կառավարող փարթամ տիկիններուն մէջ այս հարցը առաջ եկաւ։

«Ինչո՞ւ չծխէ կինը»։

Նիւ Եորքի մէջ այս ցնցող լուրը մեծ տագնապ առաջ բերաւ, և լրագիրները չանդալից խմբագրականներ հրատարակել սկսան «թէ ինչո՞ւ ծխէ ամերիկեան կինը»։

Նիւ Եորք ցնցուեցաւ, Նիւ Եորքի այն մասը որ դեռ այս գաղափարն իսկ յղացած չէր, առաջին անգամ ըլլալով ամերիկեան աշխարհին ուշադրութիւնը պիտի գրաւէր, եթէ կառավարութիւնը թոյլ տար որ կիները հրապարակաւ ծխէին. այս՝ ամօթի քօղ մըն էր որ շուտ ջնջուելու էր։

Գաֆէ Մարթինի վարիչները, (սոյն գաֆէն կը գտնուի 26րդ. փողոցին անկիւնը և ուր հայ-հայֆը միայն կը յաճախէ) թոյլ տուած էին որ Նոր Տարիին օրը կիներ ճաշարանին մէջ ծխեն, նախ ազդարարելով թէ հայլայֆի իգական սեռը Նոր Տարիին օրը կրնայ ծխել իրենց Գաֆէին մէջ.

Նիւ Եորքի հայ-լայֆ իգական սեռէն շատեր իրենց բարեկամներուն և բարեկամուհիներուն թելեֆոնով հաղորդեցին այս լուրը և Գաֆէ Մարթինի մէջ մեծ պատրաստութիւններ տեսնուեցան Նոր Տարին սիկառներով տօնելու։

Ծխուած սիկառները նրբածուած ամենասուղ սիկառներ էին, և Գաֆէ Մարթինի ճաշարանը լի էր խուճապով։

Նիւ Եորք քաղաքը մեծ խուճապի մէջ էր, չէ՞ մի որ կիները պիտի ծխէին հրապարակաւ։

Մէթրօփոլիթեան քաղաքին մէջ մեծ է ցնցումը, լրագիրներուն մեծ նիւթ մըն էր կռուելիք և իսկոյն էլսաբրանթ հրատարակուելով Գաֆէ Մարթինի եղելութիւնը ամէն կողմ տարածուեցին։

Հիմա սա է հարցումը. «ինչո՞ւ կիները ծխեն». այս նիւթին համար օրուան մեծ գրողներուն կողմէ յօդուածներ և խմբագրականներ կը լեցուին. տագնապը կը տարածուի Շիքակոյի, Պօսթընի և այլ մեծ քաղաքներու մէջ, ուրմայշլարհիկ կիները ծխելը ընդհանրացնելու կաշխատին։

Նախը գերասանուհիներուն մէջ ընդհանուր է. սակայն հայ-լայֆը դեռ միայն սենեակներու մէջ կը ծխէ, և լրագիրներուն յօդուածներ գրելու զբաղած է թէ ինչո՞ւ չի ծխէ ամերիկեան կինը։

Մինակ այս էր պակաս, Թոլայեանին ականջը խօսի։

Օ. Ս.

ՄՈՌՑՈՒԱԾ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏ ՄԸ

ՅԱՐ. ԾԻՎԱՆԵԱՆ

Անցեալը եթէ աչքի առջեւ բերենք, պիտի տեսնենք թէ գեղարուեստի ամէն ճիւղերուն տակ ժողովուրդ մը եղած ենք ընդհանրապէս, և ունեցած տաղանդաւոր արուեստագէտներու հոյլ մը որոնցմէ դժբախտաբար շատ քիչերը կրցած են իսկապէս artiste կոչուելու պատւոյն արժանանալ։ Մեր արուեստագիտական թանկագին յատկութեանց հետ եթէ ձեռնտուութեան չեչուած ոգի մը հես կրէինք շատ հաւանական է որ այսօր բոլորովին ինքնատիպ արուեստ մը ունեցած ըլլայինք։ Մենք չենք գնահատեր Հայ արուեստագէտը, այլ կը սպասենք որ օտարները նախ ի վեր հանեն անոր արժանիքը ու յետոյ արձագանգը ըլլանք անոնց։ «Զիք մարգարէ անարգ եթէ ոչ յիւրում գաւառի» խօսքը շատ լաւ կը պատշաճի մեր նկարիչներուն որոնք հեռաւոր հորիզոններու տակ կ'երթան իրենց տաղանդը արժեցնելու։ Էտկառ Շահինը, Շապանեանը, Մախոխեանը և ուրիշ Հայ արուեստագէտները ի՛նչ կերպով ճանչցած ենք, եթէ ոչ օտար մամուլի գրուատականներէն որոնց մէկ տկար արձագանգը կը հանդիսանան երբեմն մեր թերթերը։

Եթէ չենք գնահատեր յաջողած արուեստագէտը, ինչպէս կրնանք ձեռնտու ըլլալ անոնց որոնք յաջողելու ճամբուն մէջ կ'ուշանան, ինչպէս խոպան հողի մը մէջ ձգուած հունտ մը ծլելու։ Որքա՜ն գեղարուեստական կոյս կարողութիւններ կան ժողովուրդին մոռցուած խաւերուն մէջ որոնք կը խամրին և կը փճանան արեւուն չներկայացուած բոյսերու պէս։ Արեւը կը զլանանք անոնց, ծմակութեան դատապարտելով ուռճանալու հակամէտ այդ կարողութիւնները։ Հետեւանքը այն կ'ըլլայ որ շատեր կոչումը կը մեռցնեն իրենց մէջ, իսկ փոքրաթիւ մաս մըն ալ հաւատարիմ իրենց տաղանդին՝ մինչեւ վերջին վայրկեանը կը հետեւին անոր, անձնապէս կրելով ու դիմագրաւելով այն հալածումէկ տուայտանքները որոնք բնական հետեւանքն են իր չյարգուած ասպարէզին։

Անցեալ օր երբ զինքը տեսնալու գացի շատ զարմացայ։ Յ. Ծիվանեանը, մոռցուած արուեստագէտ մը ինքն ալ, աղքատիկ ջրաներկի կաղմածը առջեւը առած կ'աշխատէր։ Զարմացայ, որովհետեւ նկարչութիւնը անհոգ և զուարթ կեանքի յատուկ զբաղում մը նկատած եմ միշտ։ Ինքը որքա՜ն հեռու սակայն այդ կեանքը ունենալէ, թերեւս բնաւ չէ ունեցած ան իր ամբողջ 20-25 տարի վարած գծագրութեան ուսուցչի կեանքին մէջ։ Ծիվանեանի պաշտօնավարութիւնը աւելի անձնուէր եղած է քան թէ վարձատրեալ։ Ամենաչնչին ամսական մը գոհ ըրած է զինք Փէրիքէօյի, Թօփ գաբուի, Էյուպի և նման նիւթապէս համեստ թաղերու վարժարաններուն գծագրութեան դասերը ստանձնելու համար։

Արհեստներու մէջ գծագրութեան անհրաժեշտութիւնը ու անկէ յառաջ եկող անմիջական օգուտները շատ աղէկ ըմբռնած ըլլալով, արհեստաւոր դասակարգին զաւակները այդ կարեւոր ճիւղին մէջ յառաջացած տեսնելու գոհունակութիւնը Ծիվանեան էֆէնտիի ամենամեծ վարձատրութիւնը մնացած է միշտ։

Ասիկա չէ ունեցած գծագրութեան մանկավարժական նորագոյն դրութիւնները ուսումնասիրելու, սակայն, շատ կանուխէն հետեւած է մեթոտի մը որ իր ընդհանուր գիծերուն մէջ բոլորովին արդի ըմբռնման կը համապատասխանէ։ Մօտէլի գործածութիւնը, քառակուսի սիւնակներու կիրարկութիւնը վարած է միշտ իր դասաւանդութեանց միջոցին, խորհելով որ այդ կերպով ուսանողը մեքենական աշխատութիւն մը միայն կատարած կ'ըլլայ։ Արդարեւ գծագրութեան օրինակը իր վրայ քաշուած քառակուսի սիւնակներով կը կաշկանդէ աշակերտին միտքն ու երեւակայութիւնը, գիծերու մէջ անայթաքութիւնը և գիտակցութիւնը կը պակսին գծուածին վրայ։ Ծիվանեան և իր աշակերտը քով քովի կաշխատին սեւ տախտակին առջեւ, վարպետը տուն կուտայ իր աշակերտին երեւակայութեան ու կը տեսնէ քիչ ատենէն որ այս վերջինը խարխափումներէ յետոյ անզգալաբար յղացման կը վարժուի, կարողութիւն մը որով պէտք է օժտուի ապագայ արհեստաւորը նոր ձեւեր հնարելու համար իր ճիւղին մէջ։

Ծիվանեան էֆ. այս ըմբռնումով դասախօսած է նաեւ Օրթագիւղի Լուսաւորչեան վարժարանին, Պէշիկթաշի Մաքրուհեան վարժարանին և ուրիշ դպրոցներու մէջ և մասնաւորներու։ Չխոտելու եռանդը մինչեւ գաւառները տարած է զինքը։ 1878ի տարիները Պանտրմա և Պալըքէսիր կ'անցնի, շատ աւելի վերջերը Պէօթահիա կը գտնենք զինքը՝ ուր գորգի ջրաներկ օրինակներու կարեւոր հաւաքածոյ մը տարած էր միասին։ Մեր անխոնջ արուեստագէտը իր մղած կեանքի պայքարին մէջ չի մոռնար ուսումնասիրութիւն մըն ալ կատարելու նշանաւոր լարախաղաց Յովհաննէս Գասպարեանի վրայ, բաւական աշխատուած գործ մը, զոր իր Քէօթահիա մեկնած պահուն Մասիսի խմբագրութեան յանձնեց ջընջին վարձատրութեան մը փոխարէն։ Այս ուսումնասիրութիւնը մասամբ հրատարակուեցաւ կարծեմ 1898ի Մասիսներուն մէջ։

Քէօթահիայի մէջ շատ վիպական կեանք մը անցուցած է Ծիվանեան, այս միջոցներուն է որ (1900ի սկիզբները) Հ. Աստուր Արեւելքի մէջ կը գուժէ Ցարութիւն Ծիվանեանի մահը։ Սակայն քիչ վերջը գծագրիչը յարութիւն առնելով ողջ առողջ Պոլիս՛ կը վերադառնայ։

Ատկէ ի վեր ութ տարիներ անցած են և Ծիվանեան դեռ կապրի մոռացութեան մէջ, մեռած ըլլալէ շատ քիչ տարբերութեամբ։

Ցիսուն և աւելի տարիներու բեռան տակ արդէն ընկճուած կքած իր հասակը կարծես շատ աւելի ծուեր է։ Ո՞ւր է երբեմնի անխոնջ Ծիվանեանը, «տասը հինգ օրէ որ բոլորովին փակուած եմ այս սենեկին մէջ, ջուր բերելու համար մինչեւ աղբիւր չկրցայ երթալ» կ'ըսէ ինծի հառաչագին։ Եւ սակայն յիշողութիւնը տարօրինակ կերպով պահած է իր ամբողջ թարմութիւնը, ու աչքերուն կորովալի արտայայտութեան մէջ դեռ կը տեսնես աշխատելու եռանդը որ չէ մարած։ Այո՛, Ծիվանեան կուզէ աշխատիլ, քան երեք տարուան անձնուէր աշխատութենէ վերջն ալ, միայն թէ իր արդէն տկար թոքերուն չընչարգելութիւն չպատճառող խաղաղ և նստուկ պաշտօն մը տրուի իրեն։ Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկը մեծ պատասխանատուութիւն մը ունի այս մասին։

Ծիվանեանի շատ գործնական մեթոտէն ինչո՞ւ չուզեր օգտուիլ Ազգ. Հիւանդանոցի Որբանոց-արհեստանոցը։ Այս հաստատութեան ամէնէն նպաստաւոր պայմանները առաջարկելով քանիցս դիմեց, ու չեմ գիտեր թէ ինչո՞ւ չյաջողեցաւ։

ԱՐՈՒԵՍՏԱՍԷՐ ՄԸ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ)(69)(

ԿԻՐՔԻՆ ԶՈՀԵՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԴ.

ՄՈՒԹԻՆ ՄԷՋ ՀԵՏՔ ՄԸ

Նօվանթէլ համամիտ չգտնուեցաւ Կասթօնի, ամէն բան անմիջապէս հարցաքննիչ դատաւորին հաղորդելը իր անտեղութիւնները ունէր. ուստի կրկին պատուար մը քաշելով բարեկամին առջեւ։

— Ո՛չ, բարեկամս, ըսաւ, եթէ հիմա երթաս հօրեղբօրդ ըսես թէ Պէռթ Լիսթրալ իր քրոջ տիկին Մաթիլտ Բրօզօնի սիրային նամակները վերստանալու համար միայն գացած էր Օբերայի պարահանդէսը, անմիջապէս պիտի կանչէ Պէռթի հիւանդ քոյրը ու զայն հարցաքննութեան մը ենթարկէ, այս հարցաքննութիւնը բնականաբար կասկած պիտի առթէ նաեւ պարոն Բրօզօնի որ հետամուտ պիտի ըլլայ Մաթիլտի հարցաքննուելուն պատճառը հասկնալու և պիտի սպաննէ զայն անմիջապէս, իսկ Պէռթ կամ անձնասպան պիտի ըլլայ աղէտին մեծութեան առջեւ և կամ մինչեւ կեանքին վերջը սուգով պիտի անցընէ, ատոնց ամէնուն առաջքն առնելու համար, մինչեւ որ հաստատ ապացոյց մը չունենանք ոճրագործին ինքնութիւնը վկայող, պէտք չէ որ հօրեղբօրդ դիմենք։

—Ի՛նչ ըսել կ'ուզէք ուրեմն, հարցուց Կասթօն, գործը կէս ճամբա՞ն ձգենք։

— Ընդհակառակը, բուն իսկ հիմա պէտք է որ մղուինք աշխատութեան. ես Պէնաքրատի մարքիզուհիին օձիքը թող տալու միտք չունիմ, դուն ալ աշխատէ որ հօրեղբօրդ քննութիւններուն արդիւնքը հասկնաս։

—Հօրեղբայրս առաջուց յայտարարեց թէ, այս խնդիրին նկատմամբ բառ մը իսկ պիտի չխօսի, հետեւաբար՝ աւելորդ է անկէ յոյս ակնկալելը։

—Ուրեմն պէտք է տիկին Շամպրիի ընկերակցինք, տիկին Շամպրի շատ կը սիրէ եղեր Պէռթը և կը փափաքի որ խեղճ աղջիկը ազատի. հօրեղբայրդ հարցաքննիչ դատաւոր պարոն Ռօժէ ալ տիկ. Շամպրիի հետ ամուսնանալ կ'ուզէ և շատ բնական է որ մտերմութիւն մը գոյացած է իրենց միջեւ. ուստի տիկ. Շամպրիի պէտք է պցնել ու անոր աջակցութիւնը խնդրել։

—Ես ալ ատանկ մտածեցի, զայն գտնելու համար հագուած էի։

—Ալ հետզհետէ աչքս մտնալ կը սկսիս Կասթօն, կամաց կամաց խելքդ գլուխդ կուգայ կոր, սանկ պարագաներու մէջ տկարանալու չէ մարդ ո՛չ ալ զգացումներուն անձնատուր ըլլալու է. դուն հիմա անանկ ընթացք մը բռնելու ես, որպէս թէ բնաւ չէիր ճանչնար Օր. Պէռթը. անհրաժեշտ եղածը հիմա հօրեղբօրդմէդ հասկնալն է թէ, Պէռթ ինչպէս խոստովանած է իրողութիւնը, ժամը քանիի՞ն պարահանդէսէն գացած է և քանիի՞ն Ժիւլիաի կողմէ ընդունուած է ու ո՞րչափ ատեն անոր հետ բանակցած. եթէ Ժիւլիաի հրաւիրագիրը Պէռթի տան մէջ գտնուի, բնականաբար հոն նշանակուած կ'ըլլայ պարահանդէսին ժամադրութեան ժամը. պէտք է տիկին Շամպրիի աջակցութիւնը հայցես ու այս կէտին լուսաբանութիւնը անկէ խնդրես։

—Տիկ. Շամպրի աջակցիլ խոստացաւ նախապէս, գիտէր որ ես Օր. Պէռթը կը սիրէի, նոյն իսկ քանիցս կրկնած էր թէ այս ամուսնութիւնը շատ երջանկաբեր պիտի ըլլայ։

— Կարելի է հիմա զղջացած է ատանկ մտածելուն ու գաղափարները չյարափոխուած են Պէռթի նկատմամբ. անհրաժեշտ է անգամ մըն ալ տեսնալ զայն ու վստահաբար համոզել զայն Պէռթի անկեղծութեան ու անմեղութեան. ես ալ Պարանքօսի մարքիզուհին պիտի հետապնդեմ. Պէռթի քոյրը Մաթիլտն ալ պէտք է տեսնալ, ան կողմէն ալ հետազօտութիւններ կատարել անհրաժեշտ է։

— Չըլլա՛յ որ Մաթիլտի տունը երթաս գործը խառնես, պարոն Բրօզօն իսկոյն պիտի կասկածի։

— Այնչափ տխմար մի՛ կարծեր զիս. եթէ հոն երթամ, էրկանը հետ կը տեսակցիմ որուն հետ երկար ատենէ ի վեր բարեկամ եմ. մինակ թէ աղէկ չէ տունը երթալ. ճամբան պատահաբար տեսակցիլ աւելի խոհեմութիւն է. ասոր համար պէտք է նաւաստիներուն սրճարանը երթալ, ինչ որ է, հիմա ձգենք ասոնք. Մարլէթ ըսած էր թէ Ժիւլիա Տօրսիվալի յուղարկաւորութիւնը վաղը տեղի պիտի ունենայ, դուն ալ ներկայ պիտի գտնուի՞ս։

—Չեմ գիտեր, ի՛նչ կ'ըսես, երթա՞մ։

—Եթէ Ժիւլիաի յուղարկաւորութեան չգտնուիս, ամէն մարդ պիտի ամբաստանէ քեզ իբր անսիրտ ու անգութ, եթէ երթաս բամբասանքը պիտի չատնան, հօրեղբայրդ մանաւանդ բնաւ պիտի չներէ հոն երթալուդ. հիմա ամէն բանէ առաջ պէտք է ջանանք համակրութիւնը չկորսնցնել հօրեղբօրդ, հետեւաբար աւելի աղէկ է որ չերթաս յուղարկաւորութեան, ես պիտի երթամ սակայն, կրնայ ըլլալ որ նոր յայտնութիւն մը ձեռք անցընենք յուղարկաւորներու խօսակցութիւններէն։ Դուն հիմա տիկ. Շամպրիի՛ պիտի երթաս, եթէ բաց կառքով երթաս ես ալ կ'ընկերանամ քեզ մինչեւ Շան զէլիզէ, ուրկէ տունս կ'երթամ ու արդուզարդս կ'ընեմ իրիկունը Պարանքօսի մարքիզուհիին երթալու համար։

Քառորդ մը ետք Կասթօնի կառքը պատրաստուեցաւ ուր երկու բարեկամներ նստած՝ ճամբայ ելան. երբ Շան զ'էլիզէ հասան, Նօվանթէլ տօքթօռը ցուցնելով Կասթօնի,

—Տօքթօռ Սէն Կալմիա կառք մը նստած է, տե՛ս, ըսաւ, ո՞ւր է արդեօք։

—Չեմ կարծեր, վարձու ըլլալու է։

—Բիչ ատենէն սակայն կրնայ անձնական կառք մը առնել, գործերը խիստ յաջող են այս միջոցիս։

—Ինչէ՞ն կը հետեւցնես։

—Բնաւ տարակոյս չունիմ որ զօրավարն ու տօքթօռը ընկեր են իրարու հետ. ասոնք գործ գտած՝ դրամ կը շահին, բնաւ կասկած չունիմ որ մարքիզուհիէն շատ մեծ գումար մը կորզեցին, Օբէրայի պարահանդէսը աղէկ ելաւ ասոնց գործին, պէտք է ուշադրութիւն ընել այս մարդոց։

Բիչ ետք Բրէպօրի հանդիպեցան, սրիկան զամբիկի մը վրայ նստած չորս կողմը աչք կը պտտցնէր.

— Անպատճառ մարքիզուհին կը փնտռէ սրիկան, ըսաւ Բրէպօր, օդը աղէկ է, կը յուսայ որ մարքիզուհին ալ պտոյտի ելած ըլլայ։

Նօվանթէլ չէր սխալած, հարիւր քայլ հեռուէն կու գար Պարանքօսի մարքիզուհին երկնագոյն սնդուսով պատուած չքեղ կառքով մը, որ աչքի զարնող երեւոյթ մը կը պարզէր իր ճոխութեամբը ու ձիերուն ազնիւ տեսակէ ըլլալովը. մարքիզուհին մանաւանդ վերջին ծայր գրաւիչ հանգամանք մը ունէր իր խնամուած արդուզարդով և բարիզեան երիտասարդութիւնը հիասքանչ կը մնար անոր ետեւէն։

Մարքիզուհին մինակ չէր, մուշտակապատ վերարկուով մէկն ալ կար կառքին մէջ, զոր կարելի չեղաւ ճանչնալ ձիերուն արագաբար սուրալուն պատճառով։

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱՅՍԵՐ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ. — Վիլհէլմ Բ. հետեւեալ յայտարարութիւնը հրատարակեց իր ժողովուրդին ուղղեալ.—

«Ծննդեանս յիսներորդ տարեդարձին առթիւ բազմաթիւ հեռագիրներ և նամակներ անկեղծ մաղթանքներ յայտնեցին ինծի գերման կայսրութեան ամէն կողմերէն երջանկութեանս և արեւշատութեանս համար, նաեւ հեռաւոր երկիրներէ։ Պաշտօնական մարմիններ, մասնաւոր ընկերակցութիւններ և միութիւններ, երիտասարդ և ծեր, բարձր և ստորին, քաղաքներէն և գաւառներէն, հանդէսներ և խրախճանութիւններ կատարեցին ծննդեանս օրը, և այս առթիւ յիշեցին զիս բարեսիրական զգացումներով։ Այս հայրենասիրական ցոյցերը անգամ մը ևս ցոյց տուին ինծի թէ ո՛րքան սիրագեղ վստահութիւն և հաւատարմական անձնուիրութիւն կայ ինծի համար գերման ազգին բոլոր շրջանակներուն մէջ։ Այսպէս գեղեցկացաւ իմ պատուոյ օրս, և տօնին առթիւ իմ ուրախութիւնս սիրտս յուզելու աստիճան բարձրացաւ, վսեմացաւ։ Կեանքիս անցեալ տարին շատ մը ուրախառիթ դէպքեր բերաւ ինծի, բայց ցաւալի փորձութիւններ ալ չխնայուեցան, և խոր սուգի մէջ ընկղմեցայ մահուամբ քանի մը անձերուն, որոնք մասնաւորապէս սիրելի էին ինծի, ինչպէս իմ անմոռանալի ազգականս, վերջին ֆրանքգերմանական գերման դիւցազներուն ամէնէն վերջին Իշխանը, իմ հաւատարիմ դաստիարակս և բարեկամս։ Բայց շնորհիւ Ամենակարողին օրհնութեան, դարձաւ խաղաղութեան և զարգացման տարի մը եղաւ հայրենիքին համար. և ի սրտէ վստահ եմ թէ Տէր Աստուած պիտի շարունակէ Իր պահապան ձեռքը պահել գերման ազգին վրայ, և յառաջացնել զայն խաղաղութեան արահետին մէջ, դէպի բարին հանրութեան, ինչպէս նաեւ իւրաքանչիւր անհատի։»

ՊԱՀՊԱՆՈՂԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ. —Պահպանողականներուն մէկ նոր յաղթութիւնն ալ կը ծանուցուի Լոնտոնէ։ Երկու շաբաթ առաջ Ազատական ներկայ Վարչութիւնը Էշպըրթընի մասնակի ընտրութեան առթիւ զգալի հարուած մը կրեց։ Այդ ընտրական շրջանակը, որ 1875էն իր կազմութենէն ի վեր Ազատականներուն մենաշնորհը եղած էր, գրաւուեցաւ Պահպանողական-Միութենականներէն։ Հիմակ ալ Միութենականք Ազատականներէն 1000 ձայնի առաւելութեամբ յաղթանակեցին Սաութըրֆորտըրի մասնակի ընտրութեան մէջ։ Պահպանողական Քլայվ 4946 ձայնով ընտրուեցաւ ընդդէմ Ազատական Թոմսընի, որ 3928 ձայն ընդունեց։ Ընտրութիւնը կատարուեցաւ հանգուցեալ Ազատական Կարտըրի տեղ, որ 1906ին 312 ձայնի առաւելութեամբ ընտրուած էր։

ՉԻՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԷՋ. — Չինական տարեգլուխը այս տարի Փետր. 2ին հանդիպեցաւ (անցեալ կիրակի)։ Այս առթիւ ըստ սովորութեան ընդունելութիւն և բարեմաղթութիւններ կատարուեցան Եւրոպայի բոլոր չինական դեսպանատուններուն մէջ ալ։ Այրերը և կիները դեսպանատանց մէջ տարբեր սեղաններու վրայ ճաշեցին։ Դեսպանները ճաշի միջոցին բաժակաճառ արտասանեցին Չինու կայսեր և մայր-կայսրուհիին արեւշատութեան համար։ Սրահին մէջտեղը տախտակիկ մը տեղաւորուած էր, որ կը ներկայացնէր Չինու կայսեր գահոյքը։ Տախտակիկին առջեւ կը գտնուէր փոքրիկ բագին մը, որուն վրայ խունկ կը ծխուէր։ Բարեպաշտ Չինացիք քանիցս խոնարհեցան բագինին առջեւ և այսպէս իրենց յարգանքը ցոյց տուին կայսեր անձնաւորութեան։

ԹՈՅԻ ԴԱՏԻՆ ՎՃԻՌԸ.—Նիւ Եորքէն Փետր. 1 թուով հետեւեալը կը հեռագրեն.— Երդուեալներուն խորհրդակցութիւնները շատ երկար տեւեցին, և ի վերջոյ վճիռ տուին այսպէս. — Թօ խելագար վիճակի մէջ էր Սթանֆորտ Հուայթը սպաննած միջոցին։

Մինչեւ վերջին պահուն ա՛յնպէս կը նկատուէր թէ Երդուեալներուն մէջ համաձայնութիւն պիտի չգոյանայ վճիռին մասին, և կը կասկածուէր թէ վեցը ազատ արձակման և վեցը մահուան պատիժի կողմը ըլլալով, հարկ պիտի ըլլայ երրորդ դատավարութեան մը։

Թօ պիտի զետեղուի Մաթթիվանայի յիմարանոցը, ա՛յն հիման վրայ թէ Թոյի ազատ ձգուիլը կրնայ վտանգ մը ըլլալ հանրային ապահովութեան համար։

Վերջին լուրի մը նայելով, Երդուեալները իրենց 25 ժամուան խորհրդակցութեան միջոցին 14 անգամ քուէարկութիւն կատարեր են։

Թոյի կինը փաստաբանին և ընդհ. դատախազին երկար ճառերուն մտիկ ըրաւ մեծ համբերութեամբ։ Իրեն դէմ ծանր ակնարկութիւններ ալ կային Մր. Ճէրոմի ճառին մէջ, և ամէն մարդ կը զարմանար թէ ի՛նչպէս կը հանդուրժէ և մտիկ կ՚ընէ։ Ուղեղային հիւանդութեանց մասնագէտ մը դիտել տուաւ.— «Ի՛նչպէս կրնաք կենալ հօս»։— «Ինչու չկենամ, Մր. Ճէրոմ ուզածը և կրցածը կրնայ ըսել ինծի դէմ, նորէն իմ տեղս հօս է։»— «Չլացի՞ք այս դատավարութեան միջոցին»։— «Լա՛լ, ո՛հ, ո՛չ։ Բոլոր արցունքներս քամուած են։ Հիմակ ոչ մէկ բանէ կը յուզուիմ։ Զգացում ունիմ միայն անոնց համար, զորոնք կը սիրեմ և որոնք զիս կը սիրեն։ Թո՛ղ աշխարհ ատէ զիս եթէ կ՚ուզէ. ես համակրութիւն չեմ մուրար։»

Դատաւոր Տաուլինկ ճառերուն աւարտումէն վերջ հետեւեալը խօսեցաւ երդուեալներուն.—

«Ո՛չ կիրքով և ոչ ալ համակրութեամբ պէտք է շարժիք ձեր խորհրդակցութիւններուն մէջ։ Տրուած վկայութիւնները ո՛չ շահագործելու էք և ո՛չ թելադրութիւններ պէտք է նշմարէք անոնց մէջ, այլ պէտք է դատէք միմիայն հանդարտ և պաղարիւն դատողութեամբ ուշադրութիւն ընելով վկայութիւններուն ծանրութեան, անոնց արժանահաւատութեան և նշանակութեան։ Դուք մի՛ նայիք թէ ի՛նչ պատիժ կրնայ տնօրինուիլ երբ դուք «յանցապարտ» վճռէք. ձեր միակ պաշտօնն է որոշել թէ ոճի՛ր մը գործուեցա՞ւ, և իր աստիճանը։ Դուք թողէք որ պատիժը որոշեն անոնք, որոնց վրայ կը ծանրանայ այդ պատասխանատուութիւնը։»

ԻՆՖԼՈՒԷՆՑԱՅԻ ՀԱՄԱՃԱՐԱԿԸ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ.— Ինֆլուէնցան օրէ օր կ՚աւելնայ Պերլինի մէջ, ամբողջ Պերլինցի ընտանիքներուն գրեթէ քառորդ մասը վարակուած է։ Պերլինի բժիշկները այլ ևս ի վիճակի չեն նոր հիւանդներուն հասնելու։ Հիւանդութիւնը երբեմն դէշ կերպարանք մը կ՚առնէ։ Մասնաւորապէս կը փոխուի թոքային բորբոքումի, կը վարակուին նաեւ կուրծքը, ականջը, մինչեւ իսկ աչքերը։

ՆՈՐ ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ.—Նոր պանքա մը, Պրուքլինի Հօմ Պանքը իր վճարումները դադրեցուց։ 1905ին հիմնուած էր 500,000 տոլար դրամագլուխով։ Այս յաճախակի սնանկութիւնները, հիմակ որ տագնապը անցած է, մտածել կուտան Ամերիկայի գործի մարդոց, բայց եփուն մարդիկ կը յայտարարեն թէ «աւելի աղէկ է որ հրապարակը մաքրուի», «ժամանակն է որ տունը մաքրենք ամէն կերպով։» Երկու օրուան մէջ երեք պանքաներ սնանկացան, և դարձեալ ամերիկացիք կը կրկնեն թէ սեղանաւորութիւնը այս կերպով աւելի առողջ հիմերու վրայ կը հաստատուի, բայց ուշադրութիւն չեն ըներ թէ այդ սնանկութիւնները ո՛րքան դէշ կ՚ազդեն Եւրոպայի վրայ, ուր անկած են իրենց աչքերը ամերիկացիք իրենց ձեռնարկութեանց հարկ եղած դրամը գտնելու համար։ Նիւ Եորքի Օրիէնթըլ Պանքային սնանկութիւնը վհատութիւն առաջ բերած է շատ մը շրջանակներու մէջ։ Աւանդ դրամ ունեցողները հակառակ խիստ ցուրտ օդին ժամերով կը սպասէին իրենց դրամը գանձելու համար։

ԶՄՌՈՒՌԱՆ ԿԻՍՈՒՆ ԱՄԱՌ.— Տուրինոյէ (Իտալիա) կը հեռագրեն թէ մետէօրաբանական զարմանալի երեւոյթ մը կը տիրէ հոն—ձմեռուան կիսուն ամառ։ Հարաւային զօրաւոր քամի մը կը փչէ Սուսա հովիտին մէջ և բարեխառնութիւնը կ՚աւելնայ հետզհետէ մինչեւ ամառնային տաքութիւն մը։ Ճիշդ ինչպէս Օգոստ.ին մէջ, յանկարծ հալեցան հովիտը ծածկող Ալպեան սառերը և ձիւները, և շատ փողոցներ անանցանելի վիճակի մը մէջ են ձիւնհալին պատճառաւ։

ՔՆԱԲԵՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ԴԱՐՄԱՆԸ.—Կայսերական հրամանով, բրոֆ. Ռօպէրթ Քօխ գերման կայսեր և կայսրուհիին և քանի մը բարձրաստիճան անձնաւորութիւններու առջեւ բանախօսեց՝ գերման Արեւելեան Ափրիկէի մէջ քնաբեր հիւանդութեան իր ուսումնասիրութեանց արդիւնքներու վրայ։ Յայտարարեց թէ վերջերս Լոնտոն իր ըրած այցելութեան առթիւ խորհրդակցեցաւ սա խնդրոյն վրայ թէ պէտք է գերմանանգլիական դաշնակցութիւն մը կազմել կոկորդիլոսներուն դէմ, որոնք ընդունարանն են մժղուկներուն և որոնցմով այդ հիւանդութիւնը կը տարածուի։ Իր համոզումն է թէ պէտք է հաւաքաբար գործակցիլ ջնջելու համար այդ կենդանիները, և եթէ քնաբեր հիւանդութեան բոլոր դէպքերը մեկուսացուին, ինչպէս կը թելադրէ ինքը, հիւանդութիւնը ի մօտոյ բոլորովին անհետ կ՚ըլլայ։ Կայսրը, որ ճարտար որսորդ մըն է, քրքջալից խնդաց երբ գերման գիտունը նկարագրեց կոկորդիլոս մը զարնելու համար իր ըրած անյաջող փորձը։ Կայսրը դարձեալ խնդաց երբ Քօխ կոկորդիլոսները բռնելու դժուարութեան վրայ խօսած ատենը ըսաւ թէ Յօբի Գրքին մէջ ալ գրուած է որ «Լեւիաթանը կարթով չի բռնուիր։»

ՄԷԿ ՄԻԼԻՈՆ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻԻ ՉԷՔ ՄԸ.—Բնչթայի Ջեղչի և Փոխանակագրի Մաճառ Պանքան 1 միլիոն ոսկիի չէք մը ստացաւ վճարելի կոմս և կոմսուհի Սէչէնիի, որոնց ամուսնութիւնը անցեալ օր կատարուեցաւ Նիւ Եորք Վանտէրպիլթեան բնակարանին մէջ։

ԱՆՄԱՔՈՒՐ ԿԱԹ.— ԼՈՆՏՈՆԵԱՆ ՓՈՐՁԻ ՄԸ ԱՐԴԻՒՆՔԸ.— Լոնտոնի Քաղաքապետութեան բժիշկներէն Տր. Քօլինկրիճ իր մէկ տեղեկագրին մէջ կը յայտարարէ թէ քննութեան առնուած է գաւառներէն Լոնտոն եկած կաթը, ընդամէնը քառասնչորս տեսակ։ Ասոնցմէ հարիւրէն 54.2ը ամէն կերպով մաքուր էր, 8.3ը հիւծախտաւոր, 37.5ը աղտոտ ու անգոհացուցիչ։ Այս կերպով յայտնուեցաւ թէ անմաքուր կաթին դէմ մղուած պայքարը որքան անգոհացուցիչ է Լոնտոնի պէս քաղաքի մը մէջ։ Հիւծախտի միքրոբ պարունակող երկու տեսակները առաջ եկած են հիւծախտէ տառապող կովերէ։ Տր. Քօլինկրիճ կը յայտարարէ ազդու միջոցներ ձեռք առնել։

ՀԱՍԱԿԸ ԵՒ ՈՒՂԵՂԸ

Մարդու մը հասակին և իր ֆիզիքական դիմացկունութեան միջեւ ինչ յարաբերութիւններ գոյութիւն ունին. — Շատ մը մարդախօսներ և բժիշկներ իրենց ուշադրութեան և ուսումնասիրութեանց առարկայ դարձուցած են այս հարցը։ Ա՛ս դիւրին է ըմբռնել թէ հասակը ինքնին առանձինն այս տեսակէտով մեծ նշանակութիւն մը չունի, այլ թէ հասակին հետ պէտք է հաշուել նաեւ մարդուս տարիքը, սեռը և մարմնական ուրիշ պայմաններն ալ։

Առաջին հարցումը սա է.

— Մարդս ո՞ր տարիքէն սկսեալ այլ եւս չի մեծնար։

Դ. Թօբինար կը կարծէ թէ սահմանը 35 տարիքն է։ Ուրիշ գիտնականներ Դ. Շապուիէի նայելով՝ կ՚ըսեն թէ ֆրանսացին 30էն անդին չի մեծնար։

Եթէ Ֆրանսայի մէջ այսպէս է, ուրիշ ցեղերո՞ւ մէջ ինչպէս է։

Դ. Թօբինար՝ այս մասին խօսելով՝ կ՚ըսէ թէ ցեղը ինքնին ազդեցութիւն մը չունի այնքան՝ որքան անհատականութիւնը. ուրիշ խօսքով մարդ կայ որ կը մեծնայ, մարդ ալ կայ որ չի մեծնար, առանց հետեւելու իր ցեղին յատուկ մէկ կանոնին։

Եւրոպական ազգերու զինուորական ծառայութեան պայմաններուն վրայ ակնարկ մը նետելով, կը տեսնենք որ ոչ մէկ երիտասարդ իր ամբողջ մարմնական զարգացումը ստացած է՝ երբ առաջին անգամ զօրանոց մը կը մտնէ։ Բանակի հրամանատարները աչքէ չեն կրնար վրիպեցնել այն պարագան, երբ յոգնեցուցիչ մարզանքներ ընելու հարկը կը ներկայանայ։ Քիչ չատ ապացուցուած է թէ միջավայրին և զբաղումներուն համեմատութեամբ մարդու մը հասակը կրնայ երկննալ կամ կարճ մնալ։ Նոյն ազդեցութիւնը ունին նաեւ սնունդը և հանգստեան ժամերը։

Հէրպէրթ Սբէնսէր կը բացատրէ Լափոնիացիներուն հասակին կարճութիւնը՝ ըսելով թէ անոնց բնակած երկրին կլիման շատ խիստ է։ Անոնց մարմինը՝ ցուրտին պատճառաւ՝ կ՚ընէ կորուստներ զորս յետոյ երբեք չեն կրնար լիովին լեցնել։ Հրային երկիրներ անուանով ճանչցուած ամերիկեան նահանգին մէջ, ուր ցուրտը շատ է, տեղացի ժողովուրդը մեծ կը պատի. բայց, ըստ Տարվինի վկայութեան, այնքան տգեղ և ճղաց մարդիկ են որ «դժուարաւ կրնանք ընդունիլ թէ անոնք մեր նմանները են»։

Ապրելու եղանակը, վայելուած հանգստութիւնը, կերուած սնունդը, այս ամէնն ալ իրենց դերը կը կատարեն հասակին աճման գործին մէջ։

Տեսնենք թէ երկու սեռերը այս տեսակէտներով որքան կը տարբերին իրարմէ։

Ամէն մարդ գիտէ թէ աղջիկները մանչերէն կանուխ հասակ կը քաշեն, և թէ անոնց հասակը միշտ կարճ է մանչերուն հասակէն։ Նմանապէս ուղեղը՝ աղջկանց գլխուն մէջ աւելի շուտ կը մեծնայ քան մանչերուն գլխուն մէջ, միայն թէ կնոջ մը ուղեղը, իր ծաւալով, նուազ մեծ է էրիկմարդունինէն։ Ուղեղին դերքին հետ յարաբերութիւն ունի ֆիզիքական դիմացկունութեան խնդիրը, որուն վրայ ամերիկացի գիտնական մը շատ հետաքրքրական հետազօտութիւն մը ըրած է, աշխատելով ապացուցանել թէ

1. Կրթուած մարդու մը ուղեղը գանկին ճակտի կողմի խառոչին մէջ աւելի մեծ ծաւալ ունի քան կրթուած կնիկմարդունը. Միեւնոյն երեւոյթը չկրթուածներուն վրայ ալ կը նշմարուի։

2.—Անգրագէտ մարդու մը ուղեղին ծաւալը և ձեւը շատ կը մօտենայ զարգացած կնոջ մը ուղեղին ծաւալին ու ձեւին։

3.—Կնոջ մը ուղեղը էրիկմարդուն ուղեղին պէս ընդունակ է ծաւալելու և մեծնալու։

4. Ցեղի մը վատթարանալուն պատճառներէն մէկն է կնոջ վիճակին ստորնացումը։

5. Տարակոյս չկայ թէ կիները պէտք է որ էրիկմարդոցմէն շատ աւելի բարձր կրթութիւն մը ստանան։

6. Ցեղ մը ազնուացնելու միջոցն է կնոջ ուղեղին աճումն ու զարգացումը։

7. Պէտք է կնոջ բարձր կրթութիւն մը տալ նախ իր շահուն համար, յետոյ էրիկմարդուն շահուն, և վերջապէս՝ իր պատկանած ցեղին շահուն համար։

Մէկ խօսքով՝ կնոջ ուղեղը աճելու ընդունակութիւն ունի, և թէ, օգնուելով ժառանգականաբար, պիտի յաջողի ըլլալ ո՛չ թէ վատթարացման այլ մարդկային ազգին բարւոքման, ազնուացման գրաւական մը։

Յայտնի է թէ երկու սեռին, այսինքն էրիկմարդուն ու կնոջ ուսի ոսկորները կը տարբերին, բայց՝ մարդախօսներու խօսքին նայելով՝ այս տարբերութիւնը կրնայ ջնջուիլ հետզհետէ կրթութեամբ և հրահանգներով։ Մընգիլը ուրեմն կիներն ու այրերը միեւնոյն կերպով դաստիարակել է։

Մարմնական ծանրութեան, հասակին մեծութեան և շնչառութեան երկարութեան մէջ միթէ գիտական համեմատութիւն մը չկա՞յ, որով կարելի ըլլայ գիտնալ թէ ամէնէն լաւ պայմանները ո՞րոնք են։

Դ. Ժ...ն դիտեր է թէ այն մարդը որ առանց հազալու շունչ կ՚առնէ կուտայ և որ կարող է շնչառութիւնը դադրեցնել 35 րոպէ, ունի ապահովաբար շատ քաջառողջ կուրծք մը։

Դ. Պինէք որ 3330 զինուոր քններ է, հասեր է սա եզրակացութեան թէ, միջին հաշուով, հուժկուները ունին մէկ մեթր 68 սանթիմեթր հասակ և 63 քիլօ ծանրութիւն (մեր չափերով 2 արշըն 7 րուպ հասակ և 49 օխա ծանրութիւն)։ Զարմանալին սա է որ այդ զինուորները 4 քիլօ ծանրութիւն կորսնցուցեր են իրենց առաջին չորս տարուան զինուորական ծառայութեան միջոցին։

Ուրիշ բժիշկ մը այս խնդիրը լուծելու համար զբաղեցաւ չափելու թէ կուրծքը որչափ կ՚ընդարձակուի շնչառութենէ առաջ ու վերջը։ Մարմինին ծանրութիւնը ու կուրծքին ուռուցման աստիճանը տարբերութիւններ ունին, որով պիտի կրնայ հասկցուիլ մարմինին դիմացկունութիւնը։

Այս գրութեան համեմատ, Դ. Շապուիէ մարդիկը չորս աստիճանի վրայ կը դասակարգէ.

1. Անոնք որ կը կշռեն 51 քիլօ, ունին 1.57 մեթր հասակ և որոնց կուրծքին շրջապատն է 83 սանդիմեթր. միջին հաշուով։ Այս խումբը ամէնէն տկարն է։

2. Անոնք որ կը կշռեն 55 քիլօ, ունին 1.58 մեթր հասակ և 75-86 սանդիմէթր կուրծքի շրջապատ։ Ասիկա միջակ խումբն է։

3. Այս խումբը հուժկուն է. մարդիկը կը կշռեն 60 քիլօ ունին 1.60 մեթր հասակ և 87-89 սանթիմեթր կուրծքին շրջապատ։

4. Այս խումբը բարձրագոյնն է. մարդիկը կը կշռեն 65 քիլօ ունին 1.62 մեթր հասակ 89-90 սանթիմեթր կուրծքի շրջապատ։

Այս բոլոր հետազօտութեանց արդիւնքները սակայն գոհացուցիչ չեն։ Պէտք է որ ուսումնասիրութիւններ կատարուին կիներուն վրայ, իրենց ընդունակութեան տեսակէտով։ Օգտակար պիտի ըլլար գիտնալ թէ մտաւորականներու մէջ այնքան յաղթանակներ տանող կարճահասակները ֆիզիքապէս ալ միեւնոյն յաջողութիւնները ձեռք կը բերե՞ն։ Ուսումնասիրութեան ասպարէզը՝ այս մասին՝ բոլորովին բաց է դեռ։

ՔՐՈՆԻԿ

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ երէկ ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Արքեպսկ.ի կազմեց իր նիստը. որուն ներկայ էին բոլոր ժողովական հայրերը, բացի Մկրեան Տ. Յովհաննէս Ա. քհ. և Տ. Համայեակ Էքսիրճեանէ։

1. Թրկօ-Օգնար (Ռումանիա) Տ. Յակոբ քհ. Տէր Յակոբեան, գնահատելով տեղւոյն Հոգաբարձութեան եկեղեցւոյ և վարժարանի համար մատուցած օգտակար ծառայութիւնները, խնդրած էր բարոյական վարձատրութիւն մը նոյն մարմնոյն։ Ժողովը որոշեց Ս. Պատրիարք Հօր յանձնել օրհնութեան քաջալերական կոնդակ մը յղել տեղւոյն բարեջան Հոգաբարձութեան։

2. Երուսաղէմէ Տ. Սահակ վրդ. Սարգիսեան, գաւառ. պաշտօն մը կը խնդրէր Պատրիարքարանէ։ Ժողովը որոշեց գրել իրեն, դիմել Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքին և Պոլիս գալու արտօնութիւն խնդրել։

3. Իւնիայէ Տ. Եղիշէ քհ. Ամասունի յայտնելով թէ Սամսոնի եկեղեցին, իբրեւ ծխատիրական իրաւունք չորս ամսուան պահանջք մը ունի, կը խնդրէր որպէս զի յանձնարարուի Սամսոնի առաջնորդին, դիւրացնել անոր վճարումը, իր արդի խիստ անձուկ վիճակին ի դարման։ Ժողովը որոշեց Սամսոնի առաջնորդ Տ. Յակոբ Աչոտ եպս.ի նկատառման յանձնել խնդիրը։

4. Գատըգիւղի նորապսակ Տ. Գէորգ քհ. Տէր Գէորգեան երէկ, առաջնորդութեամբ թաղին աւագերէց Տ. Կարապետ Ա. քհ. Սանտալճեանի, ներկայացաւ Ժողովին։ Ատենապետ Սրբազանը ի դիմաց Ժողովոյ, շնորհաւորելով իր նորստաց նուիրական պաշտօնը, երկար և պատշաճ յորդորական մը խօսեցաւ և մաղթեց «լինել մշակ առանց ամօթոյ»։

Ժողովը անոնցմէ զատ մէկ քանի վարչական և ամուսնական խնդիրներով զբաղեցաւ։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը, երէկ Մուհարրէմի առթիւ շնորհաւորական այցելութեան գնաց Կայս. Պալատ և արժանացաւ Կայսերական մեծարանաց։ Այս առթիւ Ս. Պատրիարքը իր և իր հօտին հաւատարմական զգացումները մատոյց յոտս Կայս. Գահոյից։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ կը հաղորդուի թէ Տ. Վահրամ Սրբազանի ասկէց առաջ պահանջած իբր Կաղանդի և Ս. Ծննդեան ծախք և վարչութեան որոշմամբ ղրկուած 25 ոսկին շատոնց հասած է Երուսաղէմ, և այս անգամուան խնդրած գումարն ալ առաջիկայ Բարեկենդանի և Ս. Զատկի տօներուն առթիւ բացառիկ ծախուց համար խնդրած է։ Այսօրուան Խառն Ժողովը պիտի որոշէ ղրկուելիք դրամին քանակը։ Հետեւաբար սխալ է իրիկուան թերթի մը այն լուրը թէ, տակաւին չէ հասած Երուսաղէմ Տ. Վահրամ Սրբազանի ղրկուած 25 ոսկին։

Տ. ՂԵՒՈՆԴ Ծ. վրդ. Մաքսուտեան այսօրուան Խառն Ժողովին կը մատուցանէ բողոքագիր մը, իր գործառնութեանց մասին վերջին անգամ Երուսաղէմի մէջ կատարուած հաշուական քննութեանց նկատմամբ։

ՍԿՒՏԱՐԻ Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ քարոզիչ Տ. Եզնիկ Ծ. վրդ. Գալֆաքճեան կիրակի օր ի ներկայութեան հոծ բազմութեան մը յատուկ Ս. Պատարագ մատոյց, [illegible] եկեղեցւոյն վերաշինող բարերարներուն, Ուճճեան հարազատներուն երջանկայիշատակ ծնողաց և Աբիկ էֆ.ի հոգւոյն համար, և գեղեցիկ քարոզով մը դրուատեց յիշատակը յիշեալ բարերարներուն։ Պատարագէն ետք հանդիսաւոր

ՏԱՐԻԱ ԼԱՆԹԷԻ ՍԷՐԸ

ԳՐԵՑ՝ ՌԻՇԱՌ ՖՕՍ

ՃԼԸ.

Անյուհետեւ երեւցան թերթերուն մէջ խորհրդածութիւնները ա՛յն գործին վրայ, որ նոր երաժշտութիւն մը պիտի բերէր Իտալիոյ, վերջապէս ազգային երաժշտութիւն մը։ Այդ խորհրդածութիւնները եղան հանդարտ և արժանաւոր շեշտով մը, հաստատելով ամէնակերպով անոգին մոլորանքը նուագայարդարին, որ վճռական զօրաւոր ձիրք մը ունէր. ձիրք մը՝ որմէ կարելի էր սպասել գեղեցիկ, թերեւս մեծ իսկ, եթէ այդպիսի ապերջանիկ մոլորութեան մէջ չիյնար։ Բայց այս գործը ապագային համար ամէն յոյս կը մարէր։

Իսկ Տարիա Լանթէ՞։

Խելք չէին կրնար հասցնել թէ ի՛նչպէս կրցաւ ներկայացնել նէ այս յուսահատական գործը և ասիկա՝ թատրոնական ամենաբարձր միջոցներով իսկ, դրուագումի ա՛յնպիսի արուեստով մը որուն նմանը ցարդ ճանչցած չէր Իտալիա. խելք չէին կրնար հասցնել թէ նուագայարդարին մոլորութիւնը երգչուհիէն ալ անտես կրնար անցնիլ. խելք չէր կրնար հասցնել թէ նէ իսկ կրնար ա՛յս աստիճան մոլորիլ, երգելով ա՛յնպիսի երաժշտութիւն մը, ա՛յնպիսի կնոջական դէմք մը յարդարելով։

Երրորդ ներկայացումն ալ նո՛յնքան լեցուն էր թատրոնը։ Քիչ մը անգոյն հաւանութիւն, քիչ մը տկար ընդդիմութիւն այս երրորդ իրիկունը — ա՛յսչափ միայն. կծծի հաւանութիւնը և անպատեհ գործին համար անտարբեր նշանը տապանաքարը եղան Տօնաթօ Փարիզիի «Յաղթականուհի»ին գերեզմանին վրայ։

Հռոմէն վերջ միացեալ քաղաքները, ամէն մի առաջին ներկայացում իւրաքանչիւր քաղաքի մէջ թատերական գայթակղութիւն պատճառեց։ Յաջորդ երկու իրիկունները անցան ա՛յնպէս ինչպէս Հռոմի մէջ։

Տօնաթօ Փարիզիի ազգային երաժշտական տաղը մեռեալ կը մնար։

«Տարիա Լանթէ Ընկերութիւն»ը լուծուեցաւ. ասիկա արուեստագիտուհիին սնանկութիւնն էր, աճուրդի հանուեցան իր ամբողջ գոյքերը, Ավէնտինի վրայի իր սպիտակ տունը ծախուեցաւ։

Հանրային կարծիքը չէր ցաւեր այս խմէնուն վրայ։ Քանի որ սիրող մը կ՚ուզէր ընդունիլ, պէտք էր ա՛յնպիսի մէկը ընտրէր որ իր անձին պարտքերը կարենար վճարել։ Բայց այս կինը ամէն բանի մէջ բացառիկ կ՚ուզէր ըլլալ։

Իսրին առանձնութեան մէջ կ՚ապրէր ծաղիկներէն երփներանգ պսակաւորուած խարակին վրայ, հնօրեայ ապարանքի մը աւերակներուն վերեւ, որոնց մէջ կը գտնուէին Ապողոնեան քարայրը, յաղթապանծ աստուածին կոթողները և երկնամանր աղջկան գերեզմանը։ Ամէն օր Ամթուրա դղեակէն կու գար կոմսը ձիով այցելութեան։ Երկու բարեկամները դարձեալ իրարու հետ էին ինչպէս հին ժամանակները։

Անոնցմէ ո՛չ մէն կ՚ըսէր ասիկա, և սակայն իւրաքանչիւրը միտքէն կ՚անցըներ.

«Ինչպէս հին ժամանակները....»

XXIV.

Տօնաթօ դարձեալ կը բնակէր Վիա Բիէքեթթա իր երկու կաշէօրուած սնդուկները ազնուական Ճէնթիլէ ընտանիքին մօտ, որ Քօնսթանցի թատրոնին մէջ իր վարձակալին սնանկութիւնը մառը չէր փաթթեր այնքան։ Ամէն պարագայի մէջ այս գեղանի երիտասարդ պարոնը դասն յաճախորդութիւն մը պատճառած էր Ճէնթիլէ ընտանիքին։ Ճէնթիլէ Տիկինները բացառիկ տաք շահեկանութիւն ցոյց չէին տար անոր այլեւս, և իրենց հարցնողին կ՚ըսէին թէ շատ աժան վարձքով միայն կը բնակեցնէին զայն իրենց տունը։

Տօնաթօ հիմակ ալ կրնար անվրդով աշխատիլ Ճէնթիլէներու տան մէջ. Բայց չէր աշխատեր։ Ժամերով կը փռուէր բազմագոյն սրահին մէջ բազմոցին վրայ, սիկար կը ծխէր, և մուխի փափուկ ամպին ի վեր կը դիտէր և բան մը չէր ըներ։ Բնաւ երբեք։ Ա՛ս եղած էր իր կեանքը։

Բայց մինչեւ հասարակաց ճեմելիքին ժամանակ միայն իր կեանքը։ Այդ միջոցին անմիջապէս տուն կ՚ելնէր, խնամով արդուզարդ կ՚ընէր և դուրս կ՚ելնէր։ Կ՚երթար Բինչիօ, դէպի ֆրանսական Ակադեմիան, դէպի աղբիւրը կաղնիին տակ, կը թողուր որ ամառնային ճեմողներուն կառքերը թաւալին անցնին իր քովէն, և կը սպասէր ամոյն մանրիչակեայ հանդերձանքին Ամթուրայի կոմսուհիին, որ այս ամառ ալ քմայքը ունեցած էր Հռոմի մէջ մնալու։ Երբ զայն տեսնէր և նայուածքներով ողջունէր — նորա նայուածքներէն ալ ողջունուէր — կ՚անցնէր կ՚երթար ճռճռալով դէպի կապելայ մը, ուր արտաքոյ բան մը կ՚ուտէր։

Նորէն կ՚երթար կը փռուէր բազմոցին վրայ, ամայութեան մէջ կը սեւեռէր իր նայուածքը, կը սպասէր — կը սպասէր գիշերուան ժամանումին տենդոտ անհամբերութեամբ լեցուն։

Սովորաբար երկրորդ անգամ մըն ալ դուրս կ՚ելնէր և ընդհանրապէս պալատին դէմ միայն կը վերադառնար։։։

Դէմքը աւրուած էր, խեղճ Տօնաթօ։ Բայց իր դեղնութիւնը դէմքին ա՛յնքան պատշաճած էր որ — երեք շնորհալիներուն կարծիքով — առաջուընէ աւելի գեղեցիկ էր։ Այսու հանդերձ շատ քիչ անգամ շնորհալիներէն մին կը գտնէր մը՝ սեւ սուրճ կը բերէր անոր, զոր Տօնաթօ կ՚ընդունէր հիմակ ալ առանց շնորհակալութեան։ Իրենց վարձակալին հանդէպ այս փոփոխեալ վարմունքէն զատ Ճէնթիլէներուն տան մէջ ամէն բան իր հին վիճակին մէջ էր։ Առաջուան պէս Քավալիէրէ իր վսեմութեան արեւը կը շողացնէր Տիրուհիի Ակրիպպինայի դաշնիճին մէջ. առաջուան պէս տանը անկեղծ մարդուկը, Պապա Ճէնթիլէ, իրեններուն համար գայթակղութեան քար մըն էր. առաջուան պէս Տուլլիօ անուն երիտասարդը դաւանապէս կը գանգատէր աշխարհի դէմ ընդհանրապէս և Հռոմի դէմ մասնաւորապէս, ուր առանց բարձրաթռիչ տաղանդով լեցուն երիտասարդի մը համար բացարձակապէս յարմար գործ մը չէր գտնուէր։

(Շարունակելի)

հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ նոյն ընտանիքի ննջեցելոց հոգւոյն և Մաթուս էֆ. Ունճեանի բարօրութեան համար։

ԲԱՂԷՇԻ Ամլորդոյ վանքը որ իր կրթական անցեալովը ու համբաւովը անուանի եղած է, վերջին երկրաշարժէն մեծապէս վնասուած ըլլալով առաջն. փոխանորդ Տ. Մուշեղ քհնյ. Տօնապետեան, խնդրած է Պատրիարքարանէ որ վանքին նորոգութեան պէտքը նկատի առնուելով, պէտք եղած միջոցները ի գործ դրուին։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Պատր. Փոխանորդ Տ. Եղիշէ Ծ. Վ. և Քաղաք. Ժողովոյ անդամ Ասատեան Մկրտիչ էֆ. ներկայանալով Բարձր. Շէյխ-Իւլ-Իսլամ էֆ.ին, բացատրութիւններ տուին, վանքին կալուածական գործոց մասին։ Ն. Բարձրապատուութիւնն հրամայեց ձեռնհաս պաշտօնէից, խնդրոյն ուսումնասիրութիւնը կատարել և արդիւնքը տեղեկագրել։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ներկայացուցած գրով բացատրութիւններ հաղորդեց եկեղեցիներու կալուածներու սեպհականութեան խնդրոյն նկատմամբ։

ՔԷՕԹԱՀԻԱՅԻ առաջն. տեղապահ Տ. Երուանդ Վրդ. Քէբապճեան կրթական և եկեղեցական կարգ մը գործեր կարգադրելէ ետք, Յունվար 17ին մեկներ է Աֆիօն Գարա Հիսար առաջնորդական փոխանորդ կարգելով Տ. Մեսրոպ քահանան։

ՋՈՒՆԿՈՒԼՏԱՔԻ Տ. Տաճատ քհնյ. մասնաւոր տուն մը մատուռի վերածելով Ս. Ծննդեան առթիւ Ս. Պատարագ մատուցեր և պանդուխտ ու տեղացի ժողովուրդը հոգեւորապէս մխիթարեր և Ս. Հաղորդութիւն մատակարարեր է անոնց։ Ամէն կիրակի Տ. Տաճատ քահանայ նոյն մատուռին մէջ կը պատարագէ։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հօր քրոջ Օր. Եւգինէ Օրմանեանի անուան տօնախմբութիւնը ըլլալով երէկ, եկեղեցական և աշխարհական ծանօթ անձնաւորութիւնները շնորհաւորութեան գացին Օր. Եւգինէ Օրմանեանի։

ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ նախորդ առաջնորդ Տ. Սմբատ Ծ. Վրդ.ի խնդրանօք Ս. Պատրիարք Հայրը ծաղկեայ փիլոն կրելու արտօնութիւնը շնորհած էր առաջնորդական փոխանորդ Տ. Վաղինակ Վրդ.ի։ Այս անգամ Տ. Վաղինակ Վրդ. իրեն եղած այն շնորհին համար երախտագիտական գիր մը ղրկած է Ս. Պատրիարք Հօր։

ՄԱՐԱՇԷՆ Ազգ. Պատրիարքարան քաշուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ առաջնորդ Տ. Կորիւն Վրդ. երկու շաբաթէ ի վեր թիֆոյի հիւանդութեամբ կը տառապի և վիճակը հետզհետէ կը ծանրանայ։

Տ. ՂԵՒՈՆԴ Ծ. Վրդ. Մագսուտեան, նախորդ օր Եուսուֆեանց բնակարանը այցելելով անձամբ յայտնած է իր ցաւակցութիւնը ողբացեալ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեանի մահուան առթիւ։

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐԷՆ. — Կ. Պատրիարք Տ. Սապպաղեան Սրբազան երէկ Կայս. Պալատ գնաց արաբական նոր տարիի Մուհարրէմին առթիւ իր և իր հօտին շնորհաւորութիւնները մատուցանելու յատս Կայս. Դահոյից և արժանացաւ կայսերական մեծարանաց։

ՊԱԼԱԹՈՒ Թաղ. Խորհուրդը խորին շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ Տօքթ. Խաչիկ էֆ. Գարամաճեան Գշ. և Շբ. օրերը ժամը 7-9 (Ը. Թ.) Պալաթու Խորէնեան վարժարանին վարի յարկը մասնաւոր սենեակի մը մէջ պիտի ընդունի իրեն դիմող հիւանդները և ձրիաբար պիտի դարմանէ ամենայն խնամօք և անձնուիրութեամբ,

(Կնիք)

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ. — Նշան էֆ. Մոստիչեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են. Յարութիւն էֆ. Ալլահեան 108, Մկրտիչ էֆ. Էսաեան 432, Երուանդ էֆ. Էսաեան 108,։

⁂ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 108 ղրշ. նուիրած է հիւանդանոցին Մկրտիչ էֆ. Ասատեան։

ԳԱԼՖԱԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻ հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Պոդագինի համար. — Վահան, Տիգրան, Աբաքսի, Ազգանուշ Ղօնչէկիւլեան, Արմաղանեան և Արապեան, Վահան Յ. Եուսուֆեան 20ական, Արաքսի Գարաօղլանեան, Հէրմինէ, Շուշան, Նուպար, Զարուհի Յակոբեան, Ժիրայր Ե. Վարդանուշ Ե. Փափազեան, Երուանդ Պ., Սերովբէ Կեսարիա, Ալիս Գ. Զէնոբեան, Մաննիկ Սիրվարդ Մ. Քիւրքճեան, Եդուարդ Զաքարեան, Արշակ Փիրէնեան, Աննայ, Մաքէն Յ. Թորոսեան, Երուանդ Գ. Ակոնեան Ատաքաղար, Պօղոս Էնքսէրճեան, Տիրան և Նուպար Գ. Նուրեան, Նուարդ Տէր Աբրահամեան 10ական, Յակոբ Գավաֆեան, Սաեփան Ազարեան, Ադամ Անդրանիկեան, Երանոս Թօփալեան, Գէորգ Մաքասար, Ժաք Մէնաւէ. Ազանի Գայըքճեան, Միքայէլ Խօճիկեան, Ալէքոյ Քահալըօղլու, Խաչիկ Թօփալեան, Մելքոն Անտիկեան, Ազանի Թագւորեան, Սթէֆօ Ցանկացի, Թ. Կ. Մարտիկեան եղբայրք, Պօխոր Քազէզ, Թրէնէ, Էմիլիա Փափաօրուլօս, Տիրան Ճիրատուրեան, Նորածին Նուրհան Պ. Քիւչիւկեան, Վաամշապուհ Զամչեան, Օննիկ Տէր Աբրահամեան, Կարապետ Մչիկեան, Ոմն, Սենեկապետ, Ոմն, Արշակ Պաղտասարեան Ժամկոչեան, Հայկանուշ Մանուէլեան, Քըլէանդի Խրիստիտիս, Յարութիւն Ծիւպէրեան, Օննիկ Ալթունեան, Սաթենիկ Յ. Փափազեան, Մառի Յ. Տիրատուրեան, Տէլօսթէն Բալանճըօղլու, Մաքսուտ և Օննիկ, Վաղարշակ Պէյլէրեան, Սարգիս, Պետիկ, Արշակ Բէքէրեան, Ֆրանսուա, Ժան, Շարբէ Աւգէր, Վահէ Անդրէասեան, Սմբատ Խ. Թորգոմեան 5ական ղրուշ։ Նախորդ ցանկէն 1101 ղրուշ, համագումար 1526 ղրուշ։

Օր. Նոյեմի, Հէրմինէ և եղբայրը Պ. Վրդանէս Լ. Գաբամաճեան 7 քաշ քաշեր Պանիր։ Միքայէլ էֆ. Տօնիկեան 10 քաշ ցորեն, 10 քաշ շաքար, 3քաշ մորացորեն։ Կօստանդ էֆ. Գալլընեան 83 հատ զանազան խաղալիքներ։ Յակոբ էֆ. Տաղլարեանի նախաձեռնութեամբ 20 քաշ ապուխտ։ Բարեսէր ոմն 6 հատ բամպակ ֆանէլայ։ Իսագուլեան եղբարք 1 քաշ թէյ։ Որբանոցիս ամուսնացող սանուհիներէն մին, «Գօնիա Էրէյլի» 30 քաշ խնձոր և 10 քաշ ապուխտ նուիրած է որբանոցիս։

ԲԵՐԱՅԻ Ազգատախնամը ներկայիւս հարկ կը համարի ծանուցանել թէ հիւանդապահուհեաց դասընթացքը պիտի սկսի յառաջիկայ հինգշաբթի, Յունվար 24, որուն ներկայ ըլլալ փափաքողները պէտք է նոյն օր առաւօտեան ժամը 5ին (Ը. Թ.) Ազգատախնամիս դարմանատունը գտնուին։

Ի դիմաց Ազգատախնամի

Ատենադպիր Բ. Ատենապետ
Զ. Մ. ԳԱԼԷՄՔԵԱՐԵԱՆ ՏՔԹ. Տ. ՔԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

“ԼՈՅՍ„Ի ԲԱԺՆԵԳԻՆԸ

ԲԱՑԱՌԱՊԷՍ ԿԱՆԽԻԿ Է

ԹԷ՛ ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ԹԷ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Փոխարժէքը մէկտեղ չղրկուած ԼՈՅՍի յանձնարարութիւնները չենք կրնար գործադրել։ Այս մասին ներողութիւն կը խնդրենք։

Պոլիս՝ տարեկան երկուքուկէս արծաթ մէճիտ։

Գաւառ՝ տարեկան երեք արծաթ մէճիտ։

ՀԱՒԱՔԱՍՏՈՅ ԿԱԶՄՈՂՆԵՐՈՒՆ

ԼՈՅՍի առաջին թիւէն կարելի է ստանալ խմբագրատունէս։

ԼՈՅՍի յառաջիկայ թիւը հրապարակ կ'ելլէ շատ ճոխ բովանդակութեամբ և բազմաթիւ պատկերներով։

”ՄԱՆԶՈՒՄԷ„Ի ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ԳԷՈՐԳ ԼԺ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ
ՕՐ. ՎԱՐԴԱՆՈՅՇ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
ԽՕՍՏԵՑԵԱԼՔ

Մալրիգիւղ, 20 յունվար 908

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐ. ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ
(Յունվար 22 Երեքշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Առաջին	ճերմակ	օխան	50–51
Երկրորդ	»	»	48–49
Խառն		»	47–
Ջավտարը		»	45–46
Կարծր առաջին			53–54
Կարծր միջին		»	52–
Կարծր խառն		»	49–50

Այսօր 2 վակոն Անատոլուէ ցորեն ժամանեց։

ԱԼԻՒՐ Ղրշ.

Տեղական ջրըմա Ա. պարկ		98—
» » Բ.	»	97—

ԹԵՓ

Օխան 24 փարա

ԳԱՐԻ

Դանուբ	քիլէն	17½—19
Ռումելի և Մերսին	»	17½—18

⁂

Մէկ շաբթուան ժամանած ապրանք ցորեն Անատոլ 9 վակոն, Քէօստէնճէ 30,000 քիլէ։ Ալիւր Անատոլ 200 պարկ, Մարսիլիա 3140 պարկ, պուլկարական 650 պարկ, Իտալիա 360 պարկ։ Ցորենի և ալիւրի հրապարակը միօրինակ վիճակի մէջ կը շարունակէ. միայն կարծր ցորեններու գիները բաւական բարձրացած է և բաւական խնդրանք կայ։

ՓԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

4 Փետրվար 1908

Ֆրանսական 3%	96.70
Օսմանեան Միացեալ բաց.	97.—
» » գոց.	97.02
Երկաթուղի	180.—
Պանք Օթթօման	721.—
Պալիա Քարա Այտըն	482.—
Թրանսվաալ	52.—
Րիօ Թինթօ	1665.

ՆԵՐՔԻՆ

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ. — Երեկ, որ սկզբն 1326 տարուան տարեմուտին առթիւ օտար վեհապետները շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղեցին Վեհ. Սուլթանին, որ փոխադարձաբար շնորհակալութիւն յայտնեց։

⁂ Երեկ, Մուհարրէմ 1 արաբական տարեմուտը, աւանդական սովորութեան համաձայն տօնուեցաւ։ Առտուն ընդունելութիւն մը կատարուեցաւ Եըլտըզի Կայս. Պալատին մէջ։ Բոլոր նախարարները իրենց գլուխը ունենալով Բարձր. Մեծ Եպարքոսը և Շէյխ-Իւլ-Իսլամ էֆ.ն, աւանդական արարողութեամբ պատիւը ունեցան Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու և ջերմագին բարեմաղթութիւններ ըրին։ Վեհ. Կայսրը մետաքս քսակներու մէջ դրըուած և նոր պատրաստուած ոսկի դրամներ նուիրեց այս բարձրաստիճան պաշտօնատարներուն։ Քաղաքային զինուորական և կրօնական միւս աստիճանաւորներն ալ ընդունուեցան Ա. սենեկապետ Հաճի Ալի փաշայի, Բ. սենեկապետ Իզզէթ փաշայի և Անձնապահ սպայակոյտի պետ միւշիր Ապտուլլահ փաշայի կողմէ։ Կայս. Անձն. Գանձուն մէկ պաշտօնեան Ա. սենեկապետին յարկաբաժնին մեծ սրահին մէջ, նոր դրամներ կը բաժնէր բոլոր պաշտօնատարներուն։

⁂ Մէքքէի Էմիրը, Եգիպտոսի Խտիվը, կուսակալները, զօրաբանակներու հրամատարները և օտար տէրութեանց մօտ օսմ. ներկայացուցիչները շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղեցին Կայս. Պալատ։ Աւագ քարտուղարութիւնը Կայս. գոհունակութիւնները հաղորդեց անոնց։

⁂ Կրօնական հաստատութեանց հոգեւոր պետերը, դեսպանատուններու Ա. Թարգմանները և ելմտական մեծ հաստատութեանց Տնօրէնները Կայս. Պալատ երթալով իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին։

ՊԱՇՏՕՆ. — Կրթական Նախարարութեան Խորհուրդին անդամ անուանուեցաւ Իտատիէ վարժարաններու Տնօրէն Սայիտ պէյ, որուն յաջորդեց ոչ-իսլամ և օտար վարժարաններու քննիչ Նագըմ էֆ.։ Անոր ալ յաջորդեց կրթական նախարարութեան մէքթուպճիի օգնական Զիհա պէյ։

ԱՍՏԻՃԱՆ. — Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ Վէֆայի Իտատիէ վարժարանին ուսուցիչներէն Ահմէտ Էսատ էֆ.ի։ Սանիէ Թնդանօթարանի հաշուակալութեան Ե. ճիւղին դիւանին Ա. քարտուղար Հաֆըզ Էտհէմ էֆ.ի և ամսաթոշակի քարտուղար Բեազիմ էֆ.ի և կրթական նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանին միւմէյիզներէն Մէհմէտ Ալի պէյի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ. — Բ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Սպարապետի Դրան մարզկային առողջապահական քննիչ յանձնաժողովին անդամ բժիշկ դեր-գնդապետ Զիհա Րէֆիգ պէյի։ Գ. Մէճիտիէ Պոլսոյ գերման դեսպանատան «Լօրլէյ» պահականաւին հրամատար Մ. ֆօն Քիլցինկի և աւստրիական դեսպանատան «Թաւրոս» պահականաւին հրամատար Մ. Հանրի ֆօն Նասթա ասպետին։ Գ. Մէճիտիէ՝ Մուսուլի գերմանական փոխ հիւպատոս Մ. Անտրէսի և Տրպլինի օսմ. պատուակալ նախորդ հիւպատոս Մ. Ճօն Ժիւպէի։ Դ. Մէճիտիէ՝ իտալացի երաժիշտ Մ. Չէնդօլայի։

ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ մը կազմուեցաւ Ելմտական նախարարութեան մէջ, կայսութեան ամէն կողմը միեւնոյն հիմին վրայ դնելու համար սպանդանոցի տուրքը։

ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐԸ. — Երէկ գրած էինք օսմ. համալսարանին և Միլքիէ վարժարանին շրջանաւարտի հանդէսը։ Միլքիէ վարժարանը այս տարի ունի 37 շրջանաւարտ, ամէնքն ալ թուրք։ Համալսարանին աստուածաբանական ճիւղէն 21 հոգի շրջանաւարտ եղան, գրականութեան ճիւղէն՝ 19, բնական և չափական գիտութեանց ճիւղէն 9 հոգի, ամէնքն ալ թուրք։ Իսկ Վէֆայի և Մերճանի Իտատիէներու շրջանաւարտներու թիւն է 210։

ԴՐՕՇՄԱՏՈՒՐՔԻ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ. — Արտաքին գործոց պաշտօնարանին մէջ առջի օր Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Հակքը պէյի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը գումարուելով, Դրօշմատուրքի կանոնագրին մէկ քանի յօդուածներուն նկատմամբ քննութիւն կատարեց։ Այս յանձնաժողովին անդամներն են Պետական Խորհուրդին օրէնսդիր ճիւղին անդամներէն Րէֆիգ ու Րէշատ պէյերը. նոյն Խորհուրդին վճռաբեկ ատեանին անդամ Ֆուատ պէյ, Հանրային Պարտքի Վարչութեան դրօշմաթուղթի ճիւղին Տնօրէն Մ. Թէտէսքի և նոյն վարչութեան իրաւագէտ խորհրդական Հալաճեան էֆէնտի։

ՊԱՐՍԻՑ ԴԵՍՊԱՆ իշխան Միրզա Րիզա Խան, առջի օր Ներքին գործոց նախարարին հետ տեսակցելով, շնորհակալութիւն յայտնեց՝ իր ուղեւորութեանը միջոցին Սուրիոյ ու Պէյրութի նահանգներուն և Երուսաղէմի գաւառին մէջ իրեն եղած սիրալիր ընդունելութեանց համար։

ՍԻՐՔԷՃԻԻ կայարանին մաքսատան Տնօրէնի օգնական անուանուեցաւ Բրէվէզայի մաքսային Տնօրէնութեան թղթակցութեանց առաջին քարտուղար Խալիս պէյ։

ԹՐԱՄՈՒԷՅ. — Աշարէն մինչև Պաշա Բաղչէ Թրամուէյի գիծ մը պիտի շինուի,

ՔՕԼԵՐԱՆ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ. — Աղեքսանդրիայէն կը գրեն թէ Եգիպտոսի մէջ քօլէրա երեւան ելլելուն առթիւ խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են։ Պէրնէն քօլէրայի չիճաղեղ յանձնարարուած է, կ'ըսուի թէ Տօքթ. Քօհէրի այդ չիճաղեղը եթէ երեք անգամ ներարկուի, վեց ամիս կը պաշտպանէ քօլէրայի դէմ։

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ. — Մարսիլիոյ Օսմ. ընդհանուր հիւպատոսը ծանոյց արտաքին գործոց նախարարութեան թէ այս տարի Մարսիլիոյ մէջ միջազգային ցուցահանդէս մը պիտի կազմակերպուի՝ ելեկտրականութեան կիրառումներուն նկատմամբ։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ. — Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ Յունուար 14էն 20 պատահած մահերու թիւն է 297, որոնց 1ը՝ հարսանիթէ, 1ը՝ կարմրախտէ, 1ը՝ կեղծամաշկէ, 6ը՝ ծաղկախտէ, 3ը՝ թիֆոյէ, 44ը՝ հիւծախտէ, 31ը՝ չնչողական գործարաններու հիւանդութիւններէ և միւսներն ալ զանազան ախտերէ։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀԸ. — Նախկին Մեծ-Եպարքոս Խալիլ Րիֆաթ փաշայի ժառանգորդներուն և Եպարքոսական խորհրդական Մէհմէտ Ալի փաշայի վարձքով բնակած ապարանքէն երէկ ժամը 4½ին արկածով հրդեհ ծագեցաւ։ Բոցերը սկսան խոհանոցի բաժնին վառարանին հետեւանքով։ Բոցերը տարածուեցան շէնքին միւս կողմերն ալ, բայց անեցիները ամէնն ալ արդէն դուրս ելած էին։ Մէհմէտ Ալի փաշա հրդեհին պահուն հոն չէր, ու հեռագրով տեղեկագրուելով փութաց տուն և տեսնելով ընտանիքին ազատուիլը, վերադարձաւ իր պաշտօնատեղին, Շատ քիչ բան կարելի եղաւ ազատել այնպէս որ բազմաթիւ թանկարժէք իրեր, հնագիտական առարկաներ և գիրքեր մոխիր դարձան։ Հրդեհին վայրը փութացին բոլոր վինուորական և թաղային ջրհանկիրներու խումբերը, որոնց ջանքերուն շնորհիւ կարելի եղաւ առաջքը առնել և միայն նոյն ապարանքը այրեցաւ։ Վեհ. Սուլթանին կողմէ մասնաւոր թիկնապահներ ղրկուեցան հրդեհին վայրը, բոցերը շուտով մարելու հրամաններով։ Երէկ շատ մը անձնաւորութիւններ իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին Վսեմ. Մէհմէտ Ալի փաշայի։

— Հրդեհին պահուն կարգ մը ջրհանկիրներ թեթեւ վէրքեր ստացան։ Այրած ապարանքին մէկ սպասուհին բոցերուն մէջ մնալով քիչ մնաց պիտի այրէր, բայց ազատուեցաւ։

ԱՄԱՍԻՈՅ ՄԷՋ ՀՐԴԵՀ. — Յունվ. 15ին, երկուշաբթի առտուան դէմ հըրդեհ ծագեցաւ ցորենի վաճառականներու շուկային մէջ։ Հրդեհը ծագեցաւ թուրք փերեզակի մը խանութէն, ուր գտնուած քարիւղի թիթեղները պայթելով, ալ աւելի դիւրացուցին ծաւալումը։ Անմիջապէս հրդեհին վայրը փութացին քաղաքին մեծամեծները, գայմագամ պէյը, առաջն. տեղապահ Տ. Սահակ Վրդ. և ուրիշներ։ Ձեռք առնուած անմիջական ջանքերուն շնորհիւ առաջքը առնուեցաւ դիւրութեամբ, այնպէս որ քանի մը ժամուան մէջ կարելի եղաւ մարել զայն։ 13 խանութ միայն այրեցաւ, 2ը նպարավաճառի, 9ը ցորենի վաճառականի, և մէյ մըն ալ փերեզակի խանութ, ուրկէ ծագած էր հրդեհը։ Նիւթական վնասը 2000—3000 և ասկէ աւելի ոսկի կը հաշուեն։ Մարդու կորուստ չեղաւ բաւական ամբարուած ցորեն հրոյ ճարակ եղաւ։ Ասոնցմէ զատ ցորենի վաճառանոցին վրայ կը գտնուէր մեծ մզկիթ մը որ այրեցաւ։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Էյուպ Տավուտ աղա բնակիչներէն Րիզա առջի դաշոյնով ինքզինքը վիրաւորեց վիզէն ու ածուկէն, և քիչ ետքը մեռաւ, Շարժառիթը յայտնի չէ։

ԴՈՂՈՒԹԻՒՆ. — Պոլիս, Եէնի-Ճամիի մօտ Քեազիմ էֆ.ի գեղավաճառանոցին աշակերտները՝ Եորկի, Սբիրօ և Անտօն դեղեր գողնալով կը ծախեն Սուլթան Համամ Մէսէտէթ Խան դեղագործ Նիքօլի որ գիտնալով կը գնէր զանոնք։ Այս ձարդ 150 ոսկիի ապրանք շորթած էին։ Գործը լրեւան ելլելով թէ նոյն աշակերտները և թէ Նիքօ ձերբակալուեցան, քանի որ գողօնները գտնուեցան Նիքօյի մթերանոցը, երեք կողովներու մէջ տրուած։

ՁՄԵՌՈՒԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. — Եզանակին յարմար և անգլիական ու գաղղիական առաջնակարգ կերպասներէ պատրաստուած արանց և տղոց համար ամէն տեսակ հագուստի ճոխ մթերք մը հասած է Սուլթան Համամ Բինթօ խանի տակ «Ճէյլան» հանրածանօթ հանդերձատունը՝ որոնք գինի մասին անմրցելի առաւելութիւն մը ունենալովնին հանդերձ կը ծախուին մէկ թիւը 2 ղրշ.ի և %ին 10 զեղչով. հոն կը ծախուին նաև անգլիական գործարաններու արանց և տղոց մուշտակները. աւիթ մը որով յոյժ թէ հասարակութիւնը պիտի կարենայ գնահատել։ 16—18

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԱՏԱԲԱԶԱՐ

Հայուհեաց վարժարանի Խնամակալութիւնը հարկ կը տեսնէ այժմէն ծանուցանել թէ վարժարանին ծախքերը մեծապէս աւելցած ըլլալով՝ որոշուած է գիշերօթիկ աշակերտուհիներուն տարեթոշակը 12 օսմ. ոսկիէն բարձրացնել 14 օսմ. ոսկիի յառաջիկայ դպրոցական տարեշրջանէն սկսեալ, (1908)։ Դաշնակի և երգեհոնի դասերուն համար որոշուած գումարը անփոփոխ կը կը մնայ, այսինքն 5 օսմ. ոսկի շաբաթը երկու անգամ դաշնակի դաս առնելու համար, և 3 օսմ. ոսկի՝ շաբաթը մէկ դասի համար, և 2½ օսմ. ոսկի երգեհոնի դասի համար։

Այս առիթով կը խնդրուի նաև նոր աշակերտներ տալ փափաքող ծնողքներէն որ վարժարանին բացուելէն գէթ քանի մը շաբաթ առաջ հաճին իրենց որոշումը հաղորդել Խնամակալութեան, և առանց նախապէս իմաց տալու աշակերտ չղրկեն, որպէս զի տեղի անբաւականութեան պատճառով Խնամակալութիւնը չստիպուի աշակերտ ետ ղրկել։ 1—4

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼԻԶՊՈՆ 3 Փետր. — Բորթուկալի Դահլիճը հրաժարեցաւ և նոր Դահլիճը կազմուեցաւ հետեւեալ կերպով. Վարչապետ՝ Ծովակալ Ֆերէյրա, որ սատնձնեց միանգամայն Պատերազմական նախարարութիւնը։ Դատական Նախարար՝ Մ. Ալբէն, Ներքին գործոց նախարար՝ Մ. Սանդօս Պէյրաօ, Արտաքին գործոց նախարար՝ Մ. Պէլտիմա, Ծովային նախարար՝ Ծովակալ Բապըլ, Ելեւմտից նախարար՝ Մ. Սուզա, որոնք օրինական երդումը ըրին թագաւորին առջև։

ՀՌՈՄ. — Վաղը տեղի պիտի ունենայ Խորհրդարանին բացումը։ Արտաքին գործոց նախարար Մ. Թիդօնի պիտի առաջարկէ Պէնատիրէ գաղութին զինուորական ոյժը աւելցնել։ Բնիկ զօրքերէ նոր գունդ պիտի կազմուի. հետեւաբար, գաղթային ելմտացոյցը պիտի աւելցուի։ Այս ծրագիրը անմիջապէս վիճաբանութեան պիտի դրուի։

— Ճաբոնական դեսպան Պառոն Թաքանիրա, որ Ուաշինկթընի դեսպան անուանուած էր, այսօր մեկնեցաւ իր պաշտօնատեղին, և կայարանէն ողջունուեցաւ Մ. Թիդօնիի կողմէ։

— Կիւսդավ Ե. Թագաւորին գահակալութիւնը ծանուցանելու պաշտօնը ունեցող շուէտական պատուիրակութիւնը այսօր ընդունուեցաւ Թագաւորին կողմէ, որ շատ սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրաւ։ Ունկնդրութիւնը կէս ժամ տեւեց։

ԹԻՖԼԻԶ. — Կատարուած քննութեամբ մը երեւան հանուեցան գործատուն մը. ուր կեղծ պանքատոմսեր կը պատրաստուէին։ 100,000 րուպլ կը գնահատուի արժէքը այն կեղծ պանքատոմսերուն, որոնք շրջաբերութեան հանուած են։

ՎԻԵՆՆԱ. — Աւստրիոյ-Հունգարիոյ պանքան իր զեղչի սակը 5էն 4½ի իջեցուց, ևարժէթղթերու վրայ իր փոխատուութեանց սակն ալ 5ի։

ՊԵՐԼԻՆ. — Գանձային Նախարար Մ. Շդէնկէլ հանգստեան կոչուեցաւ։

— Պատերազմական Նախարար Զօր. Այնէմ ծանր ինֆլուէնձայէտ կը տառապի և վիճակը հոգ կը պատճառէ։

ԲԱՐԻԶ. — Հրապարակը ընդհանրապէս ամուր է, բայց գիներու բարձրացումը դադրած կ'երեւի։ Ամերիկայէն եկած լուրերը աննպաստ ըլլալով, յորս ազդեցութիւն գործեցին հրապարակին վրայ։ Ֆրանս. Ռանդը թեթեւապէս ինկաւ։ Սպանիական թուղթերը կէս կէտ կորսուցին. սպանիական Արտաքին 94,42։ Ռուսական թուղթերն ալ բաւական ինկան։ Օսմ. թուղթերը թէև շատ ամուր բռնուեցան, բայց անոնք ալ թեթեւապէս ինկան։ Բորթուկալեան 3%ը 62,50էն ինկաւ 61,15ի։ Րիօ Թինդօ 30 Ֆր. ինկաւ։ Պալիա Գարա Այտըն բարձրացաւ մինչև 470ի, և ինկաւ 464ի։ Լոնտոնի մէջ օտար թուղթերը շատ հանդարտ էին, բայց ամերիկեան թուղթերը շատ տկար բռնուեցան և 2 կէտ ինկան, Նախագահ Րուզվէլդի վերջին պատգամագիրը շատ աննպաստ ազդեցութիւն գործած ըլլալով Սակարանին վրայ։ Հարաւ Ափրիկեան Հանքային թուղթերը փոփոխութիւն չկրեցին։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

22,4 Յունվար 1908

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Օ.Ո.	105.24
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	105 27½
Երէկուան էն բարձր գինը	»	105.28
» էն վար գինը	»	105.20

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	ֆր.	176.—
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	177 25
Երէկուան էն բարձր գինը	»	177.25
» էն վար գինը	»	175 62

Միթիլլիի Պանքա		5.—
Սելանիկի »	ֆր.	138 —
Քարասու Բրէվիլէժիէ	ֆր.	36.—
» Օրտինէռ	»	30.—
Շիրքէթը Խայրիէ	Օ. Ո.	43.—
Շիրքէթը Խայրիէի Համիտիէ	Օ.Ո.	4.47½
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	8.80
Ժիւնասնա Թռամվայ	»	4.45
» պարտաթուղթ	ֆր.	472 —
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	325.—
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա. Ո.	16.30
Իզմիրի քարափ	»	592 —
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Օ. Ո.	4.17½
Քարափ Կ. Պոլսոյ	ֆր.	433.—
Թրանսվաալ		49 75

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Ցունական փոխառութիւն	ֆր.	246.—
Պանք Նաս. Կրէտ.	»	409.50
» » » Նոր	Օ.Ո.	4.01
Լաւրիոն	ֆր.	63 —

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղշ.էն	Ղշ. փր.
Ֆրանսական ոսկի	87.13
Անգլիական ոսկի	110 06
Բօլ	92 —
Մէճիտիյէ արծաթ	108.07
» քառորդ	108.10
» մանրուք	105.10
Մեթալիք	101.—
Պէշլիք	103.20
Ռուսալի Թղթադրամ	8.69
Քրիմից	50.—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	Ղշ.	110.25
Բարիզի » »	ֆր.	22.75
Վիէննայի » »	քուրօն	21.78
Պերլինի » »	մարք	18 50

ՓԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

3 Փետրվար 1908

Ֆրանսական Ռանթ 3%	96.72
Օսմ. միաց. գանս. 4% բաց.	96.95
» » » գոց.	96.95
Ռումէլիի երկաթուղի ֆր.	180.—
Րէժիի պարտաթուղթ »	451.—
Օսմանեան մաքս »	—.—
Օսմանեան Պանքա »	721.—
Քրէտի Լիոնէ »	1201.—
Բարիզի Պանքա »	1475.—
Իտալական Ռանթ 4% »	103.20
Ռուսական » 5% 1906	97.27
Սպանիակ. արտ. փոխ. 4%	94.42
Պալիա Քարա Այտըն ֆր.	464.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

3 Փետրվար 1908

Անգլիական Ռանթ	87.63
Օսմ. Միաց. Գոնս. բաց Գ.Կ.	96.25
» » » գոց. »	96.25
Օսմ. Պանքա	18.75

ՊԵՐԼԻՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

3 Փետրվար 1908

Օսմ. Միաց Գոնս.	96.—
Ռումէլիի երկաթուղի	147 60
Անատոլ. Երկ. Բաժնեթ. 60%	—.—

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

3 Փետրվար 1908

Ռումէլիի երկաթուղի մասը	187.20
Վիէննա Պանք Ֆերայն »	519.—
Ռուսական 5% 1906	92.45
Օսմ. Րէժի	

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ

ԳԼՈՒԽ Բ.

ՈՍՏԻԿԱՆԻՆ ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՄԱՍ Բ.

ԲԱԺԱՆՈՒՄ Բ.

Վարչական ոստիկաններու պարտականութիւնները

Յօդ. 79. — Քաղաքին մէջ առանց հանգամանքի ու պաշտօնական արտօնութեան ամէն տեսակ զէնք կրողները պիտի արգիլուին. Նաև առանց կրած զէնքերը, եթէ արգիլուած զէնքեր են, պիտի գրաւուին։

Յօդ. 80. — Հանրային բարոյականի հակառակող ամէն տեսակ պարագաներ ու արարքներ պիտի արգիլուին։ Ընդհանուր առմամբ խաղատունները, մասնաւոր կանոնին չհամապատասխանող և ոստիկանութեան տեսակէտով արգելիչ պատճառ ունեցող գինետունները ու հանրատունները, առանց պաշտօնական արտօնութեան կազմակերպուած վիճակահանութիւնները և այդ կարգի ամէն գործառնութիւններ օրինական ճամբով պիտի արգիլուին։ Թաղերու մէջ և աղօթատեղիներու, վարժարաններու ու գերեզմանատանց շրջակայքը հանրատուն բանալ բնաւ թող պիտի չտրուի. եթէ բացուածներ ըլլան, պիտի փակուին։

Յօդ. 81. — Փինով վիճակի մէջ փողոցները լինող և հանրութեան հանգիստը վրդովող արարքներու ձեռնարկող անձինք պիտի ձերբակալուին ու պահականոց տարուին. անոնց վրայէն գտնուածները պիտի արձանագրուին. եթէ արարքնին գինովութեան աստիճանին մէջ մնացած է, մինչև որ սթափին՝ վար պիտի դրուին. Նաև ոստիկանութիւնը հարկ եղած միջոցները ձեռք պիտի առնէ, որպէս զի այլևս այդ տեսակ վիճակի մէջ չգտնուին։

Յօդ. 82. — Երիտասարդները արբեցութեան և անբարոյականութեան մղողները ու այդ կարգի անձանց ըմպելիք տուող գինեպանները պիտի արգիլուին և ատոնց նկատմամբ օրինական գործողութիւնները պիտի կատարուին։ Երբ երիտասարդի մը ձեռքէն իր վիճակին անհամապատասխան կերպով առարկաներ գտնուին և կամ չափազանց դրամ ծախսող ըլլայ, անոր վիճակը ու ապրուստի եղանակը ստուգուելով, ծնողքներուն տեղեկութիւն պիտի հաղորդուի։

Յօդ. 83. — Ուշադրութիւն պիտի ըլլայ, որպէս զի գինետունները որոշեալ ժամանակին գոցուին. անաստող գինեպանները օրէնքին տրամադրութեանը պիտի ենթարկուին։

Յօդ. 84. — Ոստիկանները ներկայ գտնուելով զբօսավայրերը, նաւամատոյցները, կամուրջները և համանման և բազմամարդ վայրեր, ինչպէս նաև թատրոններ, երկաթուղիի կայարաններ և այլ այդ կարգի հանրային վայրեր, ուշադրութիւն պիտի ընեն բարեկարգութեան պահպանման և հանրութեան հանգիստին ապահովութեանը։ Քաղաքամասերու, դատարկապորտներու և ընդհանուր առմամբ վաղեմի չարագործներու բոլոր արարքներուն հետապնդելով, անոնց կասկածելի մէկ արարքը եթէ տեսնեն, պիտի ձերբակալեն։

Յօդ. 85. — Երբ զգացուի թէ ժողովուրդէն և բնակիչներէն մէկլին պատւոյն, կեանքին ու ինչքին դէմ յարձակում մը պիտի կատարուի, ոստիկանութեան պարտքն է արգիլել և անմիջական միջոցներ ձեռք առնել։

ԲԱԺԱՆՈՒՄ Գ.

Քաղաքային ոստիկաններու պարտականութիւնները

Յօդ. 86. — Քաղաքային ոստիկաններուն առաջին պարտականութիւնն է թող չտալ որ Վեհ. Սուլթանին նուիրական իրաւասութեանց և Կայս. կառավարութեան շահերուն անհամապատասխան արարքներ տեղի ունենան. և երկրորդ միշտ պիտի խուզարկեն ու հսկողութիւն կատարեն, հաստատելու համար թէ երկրին մէջ վնասակար անձեր կը գտնուի՞ն թէ ոչ. երրորդ՝ ուրիշ երկիրներ գտնուող խռովարարներու հետ յարաբերութիւն ունեցողներ կա՞ն թէ ոչ. չորրորդ՝ անգործութիւն խանգարելիք որ և է ձեռնարկ կա՞յ թէ ոչ և հինգերորդ՝ արգիլուած ու վնասակար հրատիթ, զէնք, թուղթ ու առարկաներ բերող ու ներածող և կամ անոնց պատրաստութեամբը ու չինութեամբը զբաղող անձեր կա՞ն թէ ոչ։ Եթէ այդ կարգի արարքներ ունեցողներ ըլլան, զանոնք պիտի ձերբակալեն։

Յօդ. 87. — Ոստիկանութեան պաշտօնեաները պիտի արգիլեն այն ամէն տեսակ հրատարակութիւնները, թելադրութիւնները և արարքները որոնք Կայս. կառավարութեան իրաւասութեանց օրէնքներուն ու կանոններուն հակառակ են և միտքերու գրգռութիւն կը պատճառեն։ Ատոնց հեղինակները պիտի ձերբակալեն։ Արգիլուած գումարումները ցրուելով հանդերձ, եթէ այդ մասին յոռի նպատակի մը գոյութիւնը հաստատուի, գումարումը կատարողները պիտի ձերբակալեն։

Յօդ. 88. — Ոստիկանութեան պաշտօնեաները պիտի հսկեն ամէն տեսակ արգիլուած ու վնասակար թուղթերու, գիրքերու և տետրակներու վրայ. Նաև այդ մասին կասկածելի նկատուած պարագաներու և անձերու նկատմամբ քննութեան մը պիտի ձեռնարկեն. երբ արգիլեալ գիրքերու և թուղթերու հանդիպին, զանոնք պիտի գրաւեն և միւս պէսլ գործողութիւնն ալ պիտի կատարեն։ Ոստիկանները նաև կրնան քննել տպարանները և գրատուները։

Յօդ. 89. — Ոստիկանութեան պաշտօնեաները իսկոյն հարկ եղածը ի գործ պիտի դնեն երբ ներքին ու արտաքին ապահովութիւնը խանգարելիք ամէն տեսակ ձեռնարկներու և արարքներու մասին տեղեկութիւն ստանան կամ բան մը նշմարեն. միևնոյն ատեն տեղեկութիւն պիտի հաղորդեն իրենց պետերուն։

ԲԱԺԱՆՈՒՄ Դ.

Դատական ոստիկաններու պարտականութիւնները

Յօդ. 90.— Պատժական Դատավարութեան Օրէնքին դատական-ոստիկաններու և անոնց գործադիր պաշտօնեաներուն վերաբերեալ Ա. գլուխին մասնաւոր տրամադրութեանց համաձայն, ոստիկանութեան գոմիսէրները խուզարկութիւն պիտի կատարեն ամէն տեսակ ոճիրներու մասին, որոնց ապացոյցները հաւաքելով ու արձանագրելով, հեղինակները պիտի ձերբակալեն և դատական պաշտօնեաներուն պիտի յանձնեն։

Յօդ. 91. — Ոստիկանութեան գոմիսէրները, նախորդ յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, իսկոյն տեղեկագիր մը պիտի պատրաստեն՝ իրենց տեղեկացած ոճրին տեղւոյն, ժամանակին, ոճրին ու հեղինակին սահմանման օգնելիք ամէն տեսակ ապացոյցները պարունակող։

Յօդ. 92. — Ոստիկանութեան գոմիսէրները, իրենց պաշտօնավարութեան շրջանակին մէջ պատահած ոճիրներու մասին տրուած տեղեկութիւնները և բողոքները, Պատժական Դատավարութեան Օրէնքին տրամադրութեանց համաձայն, պիտի ընդունին և պատկանեալ պաշտօնարանին պիտի ղրկեն։

Յօդ. 93.— Գոմիսէրները, երբ դիմում ըլլայ, պատժական դատավարութեան օրէնքին տրամադրութեանց համաձայն իրենց պատրաստելիք զեկոյցի ու բողոքի գիրերուն մէկ օրինակը, պահանջուելու պարագային, պիտի տան տեղեկատուին, կամ բողոքարկուին և կամ անոնց փոխանորդներուն։ Տեղեկատուին կամ բողոքարկուին խնդրութիւնը ստորագրելով պիտի արձանագրեն։

Յօդ. 94.— Երբ ոճիր մը գործուի, ոստիկանութեան գոմիսէրները ու պաշտօնեաները, մինչև որ ընդհանուր դատախազը կամ հարցաքննիչ դատաւորը ոճրի վայրը ժամանէ, Պատժական դատավարութեան Օրէնքին Ա. գլուխին Բ. մասին տրամադրութեանց համաձայն, իսկոյն ոճրին վայրը փութալով, օրինական տրամադրութեանց համաձայն քննութեանց ու գործողութեանց պիտի ձեռնարկեն և դէպքին պահանջմանց համեմատ իրենց հետ գտնուելիք պաշտօնեաներուն հարկ եղած պարտականութիւնները կատարել պիտի տան. Նաև հոն պիտի ապահովեն բարեկարգութեան վերաբերեալ գործառնութիւնը և ոճրին ու հետքերուն սահմանման ու ձեռք բերուելուն և հեղինակին ձերբակալման յատուկ պարտականութիւնները։

Յօդ. 95.— Նախորդ յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, ոստիկանութեան կողմէ կատարուած քննութեանց ու գործառնութեանց պահուն երբ ընդհանուր դատախազն կամ հարցաքննիչ դատաւորէն զատ մէկը ոճրին վայրը ժամանէ, ընդհանուր դատախազին կամ հարցաքննիչ դատաւորին կողմէ սահմանուելիքին համաձայն պիտի գործեն։

Յօդ. 96.—Ոճրի մը հեղինակը եթէ ոճիրը գործուած պահուն չձերբակալուի, ոճիրը գործուած տեղին ոստիկանութեան գոմիսէրները ամբաստանեալին դիմագծերը հայլն պիտի հաղորդեն այն կեդրոններուն ուր կրնայ գտնուիլ, որպէս զի ձերբակալուի։ Միւս կողմէ ալ մասնաւոր կերպով կարգուելիք պաշտօնեաներու միջոցաւ խուզարկութեան պիտի ձեռնարկուի։

Յօդ. 97.—Ոստիկանութեան գոմիսէրները, յանցանքներ ու ոճիրներ գործուելու պահուն, Կ. Պոլսոյ մէջ ոստիկանութեան Նախարարին, միւթեսարրըֆներուն և ոստիկանութեան Տնօրէնին և կայս. նահանգներու մէջ ալ կուսակալներուն, ոստիկանութեան Տնօրէնին, կառավարիչներուն և գայմագամներուն հրամանով ամբաստանեալներուն բնակարանը, ըստ օրինի մտնելով խուզարկութեան պիտի ձեռնարկեն ոճրին ապացոյցները և հետքերը ձեռք բերելու համար. իսկ հրաւէր ու օգնութիւն անհրաժեշտ ընծայող արտասովոր պարագաներու մէջ այդ իրաւունքը պիտի գործադրեն։ Այն ոճիրներու համար, որոնց գործադրութեանը պահուն ոստիկանները վրայ գացած են, ինչպէս նաև ուրիշ պարագաներու համար, վերոգրեալ իրաւունքները ընդհանուր դատախազին և հարցաքննիչ դատաւորին գրաւոր պահանջումին վրայ պիտի կատարուին։

Յօդ. 98.—Դատական ոստիկանութեան պարտականութիւնները կատարելիք ոստիկանները քննութիւն կատարելու պատրուակով պիտի չկրնան յետաձգել դարմանումը այն վիրաւորներուն որոնց կեանքին պահպանումը անմիջական դարմանումի կարօտ է։

Յօդ. 99.— Այն պարագաներուն համար, որոնց հետապնդումը բողոքագրի գոյութեամբ կրնայ կատարուիլ, և որոնք նշանակուած են Պատժական Օրէնքին 200, 201 և 214րդ յօդուածներուն մէջ, շահագրգռուողին կողմէ խնդրագրով մը մինչև որ չբողոքուի, ոստիկանութեան պաշտօնեաները պիտի չկրնան միջամտել։ Այս տրամադրութիւնը գործադրելի է նաև վաճառականներու և որսորդութեան հսկողութեան օրէնքներուն 47րդ յօդուածին և հնաբրիչի արտօնագրի կանոնագրին 48րդ յօդուածներուն մասին ալ։

Յօդ. 100.— Ոստիկանութեան գոմիսէրները և պաշտօնեաները պատժական դատավարութեան օրէնքին յատուկ յօդուածներուն տրամադրութեանց համաձայն, պիտի կրնան կատարել վերոգրեալ յօդուածներուն մէջ նշանակուած գործառնութեանց վերաբերեալ երկրորդական գործերը։

Յօդ. 101.— Ոստիկանութեան գոմիսէրին բացակայութեանը դատական-ոստիկանի պաշտօնը փոխանորդաբար գոմիսէրին օգնականը պիտի կատարէ և անոր ալ բացակայութեանը՝ ոստիկանութեան պաշտօնեաներէն ամենէն ձեռնհասը ու երիցագոյնը։

ԲԱԺԱՆՈՒՄ Ե.

Զանազան

Յօդ. 102.—Ոստիկանը, ըստ օրինի պիտի գործադրէ ձեռնհաս դատարաններուն և պաշտօնարաններուն կողմէ հաղորդուելիք գրաւոր որոշումները և հրամանները։

Յօդ. 103.—Շէնքերու կառուցման, այգիներու և արտէզներու աշխատութեանց և ագարակներու մէջ գործածուած հիւսն, մշակ ու հողագործի նման գործաւորներէն զատ ուրիշ որ և է անունով և որ և է գործի համար գործաւոր և ուրիշ անունով մարդ գրելը պիտի արգիլուի. եթէ Կ. Պոլսոյ մէջ քաղաքապետութեան ու ոստիկանութեան Նախարարութեան և նահանգներուն մէջ ալ տեղական կառավարութեանց դիմելով արտօնութիւն առնուած չէ։ Երբ արտօնութիւն ստացուելու համար դիմում ըլլայ, քննութիւն պիտի կատարուի դիմողներու վիճակին և իրենց գործածելիք մարդոց թիւին, հպատակութեանը և իսկութեանը վրայ. այդ կերպով եթէ հաստատուի մարդ գործածելու պէտքը և եթէ արգելիչ պատճառ մը չունենայ, Քաղաքապետութեան և ոստիկանութեան հսկողութեանը տակ ըլլալով արտօնութիւն կը տրուի։

Յօդ. 104.— Բարենպատակ գործերու համար մինչև որ ըստ օրինի մասնաւոր արտօնութիւն չառնուի, տոմսակի տպագրութիւնը և հանգանակութեան կատարումը պիտի արգիլուի։

Յօդ. 105.— Առանց պաշտօնական արտօնութեան վարժարան բացուելու տեղի պիտի չտրուի. եթէ առանց արտօնութեան վարժարաններ բացուած ըլլան, իսկոյն ձեռնհաս պաշտօնարանին տեղեկութիւն պիտի տրուի՝ հարկ եղածը գործադրուելու համար։

Յօդ. 106.— Ոստիկանները միշտ հսկողութիւն պիտի կատարեն սեւամորթ գերիներու վաճառման, գնման, ներածման ու արտածման վրայ, որոնք յատուկ օրէնքին տրամադրութեանց համաձայն արգիլուած են. այդ տեսակ պարագաներու հեղինակները ձերբակալուելով պատկանեալ դատարաններուն պիտի յանձնուին. Նաև գերիներն ալ դատարաններուն պիտի յանձնուին՝ անոնց ազատագրութեան գիր տրուելու նպատակով։

Յօդ. 107.—Կ. Պոլսոյ մէջ Պոլսոյ, Բերայի և Սկիւտարի ոստիկանութեան պաշտօնեաներուն իւրաքանչիւրը իր շրջանակին մէջ պարտաւոր է մուրացկանութիւնը արգիլել, Համազգային Անկելանոցի կանոնագրին 14 և 17րդ և մուրացկանութեան արգելքին վերաբերեալ կանոնագրին 8 և 9րդ յօդուածներուն տրամադրութեանց համաձայն։

Յօդ. 108.— Անոնք որ կրնան գործել և կը մուրան, երաշխաւորութեան պիտի ենթարկուին՝ գործով մը զբաղելու համար. եթէ նորէն գործով մը չզբաղին, այդ պարագային դատարանի պիտի յանձնուին՝ դատարկապորտներու վերաբերեալ գործողութիւնները իրենց նկատմամբ կատարուելու համար։

Յօդ. 109—Դատարկապորտ և անծանօթ վիճակի տէր կը նկատուին անոնք որ գործով մը չեն զբաղիր, միայն բնակավայր չունին և չեն կրնար հաստատել թէ օրինաւոր միջոցներով կ'ապրին. Նաև թէ ասոր անդ կը թափառին։

Յօդ. 110.— Իբրև յոռի ընթացքի տէր և կասկածելի կը նկատուին անոնք որ, նախորդ յօդուածին մէջ յիշուած դատարկապորտներէն զատ, նախ մէկ և մէկէ աւելի անգամներ դատապարտուած են ընդհանուր կերպով ոճիրներու եւ մասնաւորաբար հուզկահարութեան, գողութեան, յափշտակութեան, քսակահատութեան, գողօնաթաքոյց ըլլալու և խարեբայութեան համար. երկրորդ անոնք որ ոստիկանութեան հսկողութեան տակ կը գտնուին։

Յօդ. 111. — Տրուած տեղեկութեան մը վրայ իբրև դատարկապորտ նկատուած անձինք, դատարաններու յանձնուելէ առաջ, ոստիկանութեան կողմէ կը կոչուին և երբ տրուած տեղեկութեամբ և ուրիշ քննութիւններով այդ վիճակը ստուգուի, նախապէս պատուէր կը տրուի անոնց որ որոշուած պայմանաժամի մը մէջ գործի մը ձեռնարկեն այդ պարագան ոստիկանութեան դիմելով իմաց տան և այդ միջոցին, առանց կառավարութեան իմաց տալու, իրենց գտնուած տեղերէն չհեռանան։ Այս պատուէրը պիտի նշանակուի մասնաւորաբար պատրաստուելիք տեղեկագրին մէջ։

Յօդ. 112. — Անոնք որ նախորդ յօդուածին տրամադրած պատուէրին չանսալով ոստիկանութեան տեղեկութիւն ու ապահովութիւն չտան թէ որոշեալ ժամանակի մը մէջ գործի ձեռնարկած են, և կամ իրենք իրենց հեռանան իրենց գտնուած տեղէն, պիտի ձերբակալուին և պատժական դատարաններուն պիտի յանձնուին։

Յօդ. 113. — Հուզկահարներու, գողերու, քսակահատներու և այդ կարգի կրկնուած արարքներու համար իբրև յոռի ընթացքի տէր և կասկածելի նկատուածներու մասին դատական-ոստիկանական պաշտօնեաներու կողմէ պատրաստուելիք զեկուցագիրները և անձնագիրները ոստիկանութեան կողմէ նկատողութեան պիտի առնուին. յետոյ նոյն կարգի անձերը կոչելով պիտի պատուիրեն անոնց որ այլ ևս նոյն մասին կասկած հրաւիրող որ և է ընթացքի մէջ չգտնուին. այդ պատուէրը պիտի նշանակուի մասնաւորաբար պատրաստուելիք տեղեկագրին մէջ։ Անոնք, որոնց համար ոստիկանութիւնը գրական և կամ ուրիշ զօրաւոր ապացոյցներով հաստատէ թէ եղած պատուէրներուն անսաստած են, պիտի ձերբակալուին և տեղեկագրին հետ դատարանին պիտի յանձնուին։

Յօդ. 114.— 106 և 107 յօդուածներուն մէջ յիշուած անձերէն անոնք որ դատարաններու որոշմամբ տարագրուին, եթէ փախչին ու վերադառնան, ոստիկանութեան կողմէ կը ձերբակալուին ու նորէն կը տարագրուին։

(Թարգմանութիւն)

ՕԳՏԱԿԱՐ Է ԿԱՐԴԱԼԸ

Դաշնակահարութեան մասնագէտ և ֆրանսերէն բրաթիգ գիտցող վարժուհի մը տրամադրելի ժամեր ունի այցելութեամբ դաս տալու համար տուներու և դպրոցներու մէջ։

Պէտք ունեցողները դիմելու են Սմբատ Դ. Եաւթեանին, 47 Թիւ Պապը Ալի ճատտէսի։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Օսմ. Թէմպէքիի բրիօրիթէ 4 % պարտաթուղթերու տէրերուն կը ծանուցուի թէ 1908 Փետր. 1/14էն սկսեալ նոյն թուականին ստրտող թիւ 30 կտրոնը, ինչպէս նաև վերջին Յունուար 1/14ի եղած վիճակահանութենէն ամորթի շահող պարտաթուղթերը պիտի հատուցուին Ղալաթիոյ Օսմ. Պանքայի կիշէներէն. Կտրոններուն և պարտաթուղթերուն պէտք է ընկերանան թուագրուած պօրտրոներ. Անոնց տէրերուն պիտի տրուի ընկալագիր մը որ յանձնուած թուականէն 10 օր ետքը պէտք է ներկայացուի վճարման համար։

*** Թէմպէքիի Բրիորիթէ 4% օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն մը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1907 Փետր. 1/14ին աւարտող այդ պարտաթուղթերու 18 թուակիր կտրոնները եթէ երեք մինչև յառաջիկայ 31/13 Փետր. չներկայացուին, ջնջուած պիտի համարուին։ 2—12

ՍԱԹԸԼԸՔ ԱՐՍԱ ՎԷ ՏԻՒՔԵԱՆ

Պէօղլունտա, Ֆէրիտիյէ ճատտէսի իւզէրինտէ 96 նումէրօլու 13½ արշըն էնիզ իլէ, 330 արշընըգ պիր գըթա բէվսիի իճրիճալը միւլք արսա էնվէն ֆիյաթլա սաթըլըք տըր։ Մէվքըյը հավատար, վէ հէր պիր քաթտա չիֆթէ արարթըրման ճայըլապիլիր։

Պէյօղլունտա, Եէնիչէհիր ճատտէսինտէ, 151 նումէրօլու տիւքքեան տախի էհվէնճէ սաթըլըք տըր։ 150 արշըն ս րսասը, իւզէրինտէ օտասը վէ քույուսը տախի վար տըր։

Մէզքիւր արսա վէ տիւքքեան հագգընտա մալիւմաթ ալմագ իչին Զարչըլի Քէպիրտէ, Քույումճըլարտա, Ունճու օղլու սօքաղընտա, 36 նումէրօտա, Անթուան էֆ. Շիշմանօղլունա, վէ եախօտ Ֆէրիտիյէտէ արսանըն իթտիսալընտա, 94 նումէրօլը խանէյէ միւրաճաաթ օլընա։ 3—4

ՃՐԱԱԹ ՊԱՆԳԱՍԸՆՏԱՆ

Էմնիյէթ Սանտըղը խտարէսի Թրթիխազ օլընմագ իւզրէ Ծիղալ Օղլընտա Ասքէրի Թէգաիւտ Սանտըղը տաիրէսի գարշըսընտա ինչա գըլընաճագ օլան պինանըն թէմէլ մահալլէրինին հաֆրըյա հասըլ օլաճագ մօլօզըն տէնիզէ նագլի վէ Տարըճա գումը վէ տավար թաշը վէ թուղլա նագլիյէսի՝ մէվզըի միւնագասայա վազ օլընմըշ վէ չէհրը հալին 21ինճի Բզր. էրթէսի կիւնիւ իհալէի էվվէլիյէ վէ 24ինճի բէնճշէնպիհ կիւնիւ տախի իհալէի գաթիյէսինին իճրասը մուգարրէր պուլընմըշ օլդըղընտան, իթտալա թալիբ օլանլարըն՝ մահալը մէզքիւր գուրպինտէ ղըրաաթ Պանքասընտա միւթէշէքքիլ գօմիսիօնը մախսուս միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

17 քեան. սանի 323 3—3

ՋԷՔՄԷՃԻ ՍԱՂԻՐ ԳԱԶԱՍԸ ԹԱՐՈՒ ԳԱԼԷՄԻՆՏԷՆ

Մագրի գարիյէսինտէ Օղուս մէվգըինտէ ճանիպը եէմինի Յակոբ զէվճէսի Աննիկ խանէսի, եէսարը Հիւմիւպէյ զէվճէսի խանէսի, արգասը չըմէնտըրֆէրի խաթթը, ճէպհէսի թարիգի իլէ մահտուտ 13,000 զրուշ գըյմէթլի 176 զըրաը աթիգ զէմինի Սուլթան Պայազիտ Խան հազրէթլէրի վագֆընա մուգաթաալը էպնիյէսի միւլք պիր պապ խանէ մա պաղչէ Թէպաաի Տէվլէթը Ալիյէտէն Իսկուհի պինթը Մկրտիչ էօնտէսինտէ իքէն ֆի 25 Թըշրինը էվվէլ 319 թարիխինտէն իթիպարէն իքի սէնէ միւտտէթլէ Թէպաաի Տէվլէթը Ալիյէտէն Սիմոն Գրիգորեան աղատան իսթիգրազ էյլէտիկի 90 առէտ լիրաի Օսմանի մուգապիլինտէ վէֆալէնթը տէվրիյէ իլէ պտիրնը մէրգում Նամընա վէֆաէն ֆէրաղ իտէրէք միւտտէթը մէզքիւրէ խիթամ պուլտըղը հալտէ հէնուզ տէյնը մէզքիւրը իթտիյէ իթմէտիկինտէն, մէզքիւր խանէ մա պաղչէնին պիլ միւզայէտէ ֆիրուխթըյա տէյնը մէզքիւրըն թէսվիյէսի տաին թարաֆընտան պա իսթիտա թալէպ իտիլմէքլէ մէզքիւր խանէ մա պաղչէնին թարիխը իլանտան իթիպարէն 61 կիւն զարֆընտա իհալէի էվվէլիյէ վէ 15 կիւն սօնրա տախի իհալէի գաթիյէսի իճրա գըլընմագ իւզրէ միւզայէտէյէ վազ իտիլտիկինտէն, թալիբ օլանլարըն գըյմէթը մուհամմինէսինին 100տէ 10ը նիսպէթինտէ բէյ ագչէլէրինի միւսթասհիպէն Ջէքմէճէ Սաղիր Գազասը Թարու գալէմինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

21 Քեանունը սանի 323

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 19 —

ԳՐԵՑ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ

ԲՈՒԷՐ ՑԸՔՈՒՐՍԷԼ Ն. Ա. Ո. Թ.

ԱՐՑՈՒՆՔ ԽՄՈՂ ԿԻՆԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Զ.

ՀԱՅՐԸ ԵՒ ՄԱՅՐԸ ԱՆԾԱՆՕԹ

Ծեր օրիորդը կանգ առաւ։ Տարտամօրէն կը հասկնար թէ այս նամակը իրեն շնորհակալութիւն կը յայտնէր բարի միջամտութեան մը համար որուն պարագաները չէր յիշեր։ Նամակը ստորագրող կնոջ անունը բոլորովին մոռցած էր։

Ցիչողութեան մէջ մեծ ճիգ մը ընելով և այս երկար ու միամտօրէն գրուած նամակը մինչև վերջը կարդալէ յետոյ Էլիան և Օր. Բիւ-Կիյյոմ կրցան յիշել։ Շատ սովորական բան մը, որովհետև յաճախ ազնուական օրիորդը նման դժբաղդութեանց մէջ գտնուողներու օգնութեան հասած էր։

Նամակը գրողը խեղճ աղջիկ մըն էր, աշխատաւէր, որ Հիւղի գիւղակը կը բնակէր մօրը հետ որուն միակ նեցուկն էր։ Հունձքի ատենն, ագարակապանը ժուռնալներէն զինուորներ կ'ուզէ իրեն օգնելու համար, մէկ քանին ուրախութեամբ կ'ընդունին այս առաջարկը, երջանիկ՝ վերատին աշխատութեան զօգնոցը հագնելնուն համար։

Զինուորներէն մէկը կը սիրահարուի մանկամարդ աղջկան, որ փոխադարձաբար կը սիրէ զայն։ Կը խոստանայ ամուսնանալ անոր հետ և իրիկուն մը գինովցած սիրելու կամ սիրուելու անզուսպ անձկէ մը, խեղճ աղջիկը անոր կուտայ։ Յաջորդ օրը երբ լրջօրէն խորհիլ կը սկսի իրերուն վրայ կը նանչէ թէ իր սիրահարը ազատ չէ և երկար ամիսներ դեռ չի կրնար ազատ ըլլալ։ Արցունքներու հեղեղ մը կը սկսի հոսիլ խեղճ աղջկան աչքերէն զոր չեն կրնար հանդարտեցնել երիտասարդին խոստումները, որովհետև ամբողջ գիւղը իմացած է իրենց գործած յանցանքը և ոչ ոք կը հաւատայ ամուսնութեան։

Աղջկան ծեր մայրը մեռաւ, և որբուհին կորսուած կը թուէր։ Էլիան և Օր. Կիյյոմ գիւղին երէցէն իմանալով այս դժբաղդութիւնը օգնութեան եկած էին դժբաղդ աղջկան զոր գիւղին մէջ ամէն ոք կը նախատէր։

Օր. Բիւ-Կիյյոմ դիւրութեամբ կըրցած էր հրաման առնել զօրավարէն երկու երիտասարդները իրարու հետ ամուսնացնելու համար և հարկ եղած գրաօժիտը նուիրած էր։

Երեք տարի անցած էր, աղջիկը իր ամուսինին հետ մեկնած էր և այլևս բան մը չէր լսուած իրենց մասին։

Ծեր օրիորդը խորապէս յուզուեցաւ երախտագիտական այս անսպասելի յայտարարութեանց առջև։

—Շնորհքով աղջիկ մըն է ըսաւ, երջանիկ ամուսին մը, որ երջանիկ մայր մը պիտի ըլլայ...

Երջանիկ մայր... իր գթութեան բնազդաւոր եղած բերը իմանալով իր բացագանչութիւնը ուրիշ խորհրդածութիւններ արթնցուց իր միտքին մէջ։

Էլիանի անմիջական ծննդաբերութիւնը անգթօրէն կը չարչարէր երկուքները։

Ո՞ւր ապաստան մը պիտի գտնար դժբաղդ աղջիկը վստահ ըլլալու համար թէ իր գաղտնիքը չպիտի հրապարակուէր բնաւ։

Ինչ պիտի ըլլար իր զաւակը։ Որու պիտի կրնար զայն վստահիլ։

Օր. Բիւ Կիյյոմ որոշ[...] դէպ ի Աւստրիա ճամբորդութիւն մը ընել... Էլիանի ծննդաբերութիւնը հոն տեղի պիտի ունենար, անծանօթ գիւղի մը մէջ և մանուկը պիտի յանձնէին գիւղացիի մը զայն առատօրէն վարձատրելով։

Սակայն ո՛րչափ դժուար էր առանց ճանչցուելու գտնել այնպիսի ընտանիք մը որ յանձն առնէր նորածինը ընդունելու։ Որքան վտանգներ կը սպառնային իրենց։

Հակառակ այն անտարբերութեան զոր կը զգար պզտիկ էակին մասին որ պիտի ծնէր իր մարմինէն, մանկամարդ աղջիկը կը մտածէր թէ իր զաւակը միշտ իրմէ հեռու պիտի ըլլար, և նոյն իսկ երբեք չպիտի կրնար զայն տեսնել։

Ամբողջ մը կը ցնցէր ամբողջ մարմինը երբ կը մտածէր թէ իր մանուկը կրնար դժբաղդ ըլլալ ագանց մօրենական հոգածութիւն մը, և հակառակ այս խոհեմութեան որով որոշած էին չարժիլ, փափաքը կ'ունենար զայն միշտ իր քովը պահելու։

Ռօզին Փօյտիէ չէր կրնար մանուկը պահպանել, իր մանուկին հետ անոր ալ կաթ պիտի տար, և զայն պիտի սիրէր ի յիշատակ անոնց որ իրեն այնչափ բարիք ըրած էին, և պատրաստ էին գեղ ընելու։ Էլիան զայն մերթ ընդ մերթ տեսնելու համար պատրուակներ պիտի գտնէր անշուշտ։

Կերուած, կորսուած տղայ մը չպիտի ըլլար, այլ որբ մը որուն ամէն հոգածութիւն և խնամք չպիտի զլացուէին։

Ռօզէնի նամակը կը յայտնէր թէ բարի սիրտ մը ունէր։ Պէտք էր անպատճառ անոր դիմել և զայն հաւանեցնել։ Արդէն ժամանակ չկար։

(Շարունակելի)